ŞİZOFRENİ

sayı 27 nisan '98 250.000 tl (kdv dahil)

"...yaşam, tanrının insanı gördüğünü kanıtlayacak hiçbir ipucunun bulunmadığı çığrından çıkmış bir dünyada, baskılara, acımasızlığa, kıyıcılığa göğüs gerilerek sürdürülen, insanın doğumuyla ölümü arasındaki kısacık anın, anlamsız bireysel ya da toplumsal ayrıntılarla sonsuza dek sürecekmiş gibi uzatıldığı, -hızla geçip giden bir çocukluk ve gençlik döneminden sonra-, olgunluk döneminde bilinçte başlayan ve çok uzun süren bir hesaplaşma sürecidir..."

Samuel Beckett

Sahibi:
Graf Yayıncılık Ltd.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Ayşegül Akyapraklı Hanımefendi

Yayın Kurulu:
Fatih Altınöz, Mehmet Şenol, Yağmur Taylan

Art Direktör:
Faruk Baydar

Kapak:
Ebru Zorlu

Dizgi:
Zülal Canbolat

Düzelti:
Alper Zorlu

Son

Künye

Dinamo:
Muzaffer Göçüncü

Adres:
GRAF Akdoğan Sokak N0:11 Kat:4-5
Beşiktaş/İstanbul
Tel: 0.212.260 68 49 **Faks:** 0.212.258 72 69

Baskı:
Sistem Ofset Yılmaz Dinçberk Senfoni Orkestrası

Abonelik: Artık yok. Aboneliği devam edenler lütfen bizi arasın.

Eski Sayılar: Bundan sonra tarih olan Şizofrengi'nin tüm eski sayılarını yalnızca Taksim Devlet Tiyatrosu Sahnesi girişinin hemen sağındaki Kemal'den, yani Okurun Kitapevi'nden alabilirsiniz.

Kitap: Fatih Altınöz'ün yeni kitabı "Boşlukta/Okumadan Kitap Eleştirileri" Matbuat Kitapları'ndan çıkıyor...

6 yıl önce başladı Şizofrengi'nin hikayesi. Gerçi daha önceki sayıların 'Değinmeler' bölümlerinde zaman zaman yazdık, ama yineleyelim.

Şizofrengi ismini kafadan attık. Üzerine hiçbir anlam yüklemedik. Derginin ilk sayısını çıkarma aşamasındayken elimize 'Frengili Psikiyatri' isimli Thomas Szasz adındaki sözde eleştirel, dibine kadar liberal bir Amerikalı hıyarın makalesi geçti. O zamanki aklımızla herifi matah birşey sanıyorduk. Çevirip, ilk sayıya koyduk. Derginin ismini oradan esinlendik gibi görünmüş olabilir, ama isim makaleden

Sürükleyici Bir Hikayeydi

önceydi. Daha sonraları dergiyle ilgili yazılan bir yazıda "Şizofrengi'nin tinin en dışlanmış rahatsızlığı olan şizofreni ile tenin en dışlanmış rahatsızlığı frenginin biraraya gelmesiyle" ilgili olduğu yazıldı. Aslı böyle değilse de bize ters gelmedi. 'Tenin ve tinin dışlanmışlığı' kulağa hoş geliyordu. Ayrıca yorumun yapıttan apayrı birşey olduğuna dair somut bir kanıtı kendi dergimiz aracılığıyla görmek aydınlatıcıydı.

Şizofrengi altı yıl boyunca çıkmak, geniş ilgi görmek, fanatikçe aranan bir dergi olmak amacıyla yayına başlamadı.

Derdi bu değildi. Amaç kendisine hiç söz hakkı verilmeden yıllardır bir sürü yaftayla tımarhanelere kapatılarak aşağılanan insanlara söz hakkı vermek, psikiyatriyi içeriden kıyasıya bir eleştiriye tabi tutmak, psikiyatri ya da psikoloji eğitimi görenlerin ufkunda yeni fikirlerin oluşumu için bir tartışma platformu sağlamak ve buradan çıkacak fikirlerle psikiyatrik sorunları nedeniyle aşağılanan insanlara yönelik yeni yaklaşımları uygulamaya geçirmekti. Kısacası hedef salt söz üretmek değil fiile yönelmekti. O zamanlar Bakırköy'de psikiyatri asistanlığımızı sürmekteydik.

İlk sayıda neden çıkıldığına dair bir yazı yazarak başlamadık. Çıkış yazıları yazmanın kendimizi bağlamak anlamına geleceğini oysa derginin ikinci sayısının olup olamayacağını bilmediğimiz bir noktada böylesine bir tezli çıkışın komik olacağı düşüncesindeydik.

Fotokopi baskı, 24 sayfa, 200 adet. İlk sayıdaki baskı adedi niyetimizin ne olduğunu da anlatır aslında, fazla söze ne gerek. 100 tane Bakırköy'e, 30 ar tane Ankara'daki ve İzmir'deki psikiyatri kurumlarına, geriye kalanlar da annelerimizin elinde sadece masrafları çıkarmak amacıyla Füsun Abla'ya. Gönül Teyze'ye, yengelerimize, enişte lerimize, diğer tanıdıklarımıza.

Ne olduysa oldu. Bakırköy'de planladığımızdan az mı sattık ne, bir arkadaşımızın önerisine uyarak 30 dergiyi de o zamanlar İstanbul'da Beyoğlu Pasajı'nın alt katında bulunan Mefisto'ya koyduk. Dergiyi Mefisto'ya götürdükten iki gün sonra biraz da meraktan gidip baktığımızda dergiyi o sırada kapalı olan dükkanın karanlık raflarında göremedik. "Kesin arkaya bir yerlere atmışlardır. 60 sayfa, kuşe kapak ve bizim dergiyle aynı fiyata satılan dergiler dururken kim alır lan bizim dergiyi? Hiç." diye konuşarak karanlıkta Şizofrengi ararken dükkanın sahiplerinin "Hemen bize yeni dergi getirin, yarım saatte hepsi bitti." dediklerini duyduk. İnanamadık.

Bize sorarsanız Şizofrengi'nin bir hikayesi varsa en azından sürükleyici kısmı buradan başladı. O güne dek hayatında dergi çıkarmamış, bir dergiye yazı yazmamış onu da bırakın herhangi bir dergiyi düzenli olarak takip etmemiş- hala da etmeyiz, Şizofrengi'yi başkaları çıkarsaydı onu da düzenli olarak alır mıydık o da ayrı mesele- kişiler olarak ikinci sayıyı planlamaya başlamamız o dakikalara rastlar. İnsanın gururu okşanıyor tabii. Yazarlığa da hevesimiz var bir yerde. İkinci sayıda bir kumar oynayıp cebimizden biraz daha para koyarak 1200 adetle ofset baskıya girdik, bu arada da Beyoğlu'nda kitap tezgahı açan bir uyanığa biraz da para kaptırdık. Adam bize matbaa bulup, dergiyi bastıracaktı söylediğine göre. Biz hiçbir şeye karışmayacaktık. Verdik parayı gitti. Dergiyi bastırdı Allah için, ama sonradan baskı, kağıt fiyatlarını falan öğrenince farkettik iyi bir kazık yediğimizi. Uyanık tezgahçıyı aradan çıkarıp matbaacı Yılmaz Dinçberk ile doğrudan muhabbet kurduk. Hala da sürer ahbaplığımız. İkinci sayıdan itibaren de derginin sırtlanıp taşınması da dahil bütün hamallığını üstlendik.

İkinci sayı çıkarken birgün yolda konuşuyoruz; ilk sayıdaki Antonin Artaud çevirisinin son cümlesi üzerine. "Bütünüyle kuşkudayız." diye bitiyordu yazı. Bu cümleyi laf olsun diye ya da kulağa hoşgeldiği için değil o zaman içinde bulunduğumuz durumu çok iyi tanımladığı için benimsedik. Pozitivizmin sömürge tarzı kuyrukçuluğundan gına gelmiş, bir sürü aptallığı hergün burnunuza dayıyorlar, "Bilim bilim" diyerek. İnsan olmak üzerine hayatı boyunca bir saniye bile aklını yormadan Amerikalı abilerinin derslerini ezberleyerek başımıza bela olmuş kariyer budalası uzmanlardan insan ruhunun derinliklerini dinliyoruz, her gün üç posta. Bu cümle içimize cuk oturdu. Bize öğretilenlerden kuşkudayız, ne istemediğimizi çok iyi biliyoruz, ama yerine ne koyacağımız konusunda kafamız karışık. "Ulan bir çığlık atalım belki bir duyan olur. Kimbilir?" şeklinde sayıklıyoruz. 'Bütünüyle kuşkudayız'ı birinci sayının son cümlesinden alıp ikinci sayının kapağına aktararak ikinci sayıyı çıkardık.

Dergiye ikinci sayıdan sonra elinizdeki son sayı da dahil olmak üzere dışardan hiç para koymadık. İçine reklam girmesin istedik. Reklamın girmediği tek delik olarak kalalım istedik. Sizin yardımınızla bu isteğimizi bugüne kadar gerçekleştirdik. Aslında reklam antipatimizin hayattaki diğer konumlarımızla tam bir tutarlılık içinde olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü dergi ikinci sayısından itibaren bir reklam ajansının olanakları içerisinde hazırlandı. Şizofrengi ruhumuzu arındırdığımız, günah çıkardığımız bir yerdi. Hani "Bari burada temiz kalalım." gibilerden. Tertemiz olduğumuzu hiçbir zaman söyleyemeyiz. ama Şizofrengi temizdir. O bizim saf, uçarı, içi dışı bir, yarı çatlak, erkek tarafı

ağır bassa da hermafrodit çocuğumuzdur.

Bir ara isimlerimizi hiç yazmadık dergiye, iki yıl kadar. Şahsilikten çıkıp anonim hale gelmek istedik. Ancak bu süre içinde derginin yazı kuruluna dair olur olmaz bir sürü dedikodu kulağımıza gelince o günden sonra sürekli olarak kabak gibi isimlerimizi ve derginin çıkış öyküsünü okumaya başladınız dergide.

Satışa katkı unsuru bulundurmadan, satışı artıracak-bir sürü cazip öneri olmasına karşın hormon, ilaç, suni gübre falan kullanmadan- pazarlama uyanıklıklarına başvurmadan, yazarlarına mümkün olduğunca telif hakkı ödeyerek büyüttük onu. Satışın artmasını değil kendi yağıyla kavrularak yaşça büyümesini gözettik, onca hırsızın arsızın darbesine rağmen. Özellikle İzmir'de kitabevi kisvesi altında hırsızlık yapan bazı düzenbazların, dergiyi satıp kayıplara karışan çeşitli şehirlerdeki gönüllülerin ve benzeri düşük ahlaklıların arasından altıncı yıla çıktık.

Dergi evet, İstanbul Mefisto ile psikiyatri camiası dışına çıktı. Ve oradan itibaren de elimizden fırladı. Deliliğin bu kadar ilgi çekeceğini, 'para' edeceğini bilemezdik. Şizofrengi yayınlandığı süre içinde psikiyatri çevrelerince izlendi, ne olumlu ne de olumsuz kayda değer hiçbir eleştiri olmaksızın sessizce izlendi. Dışarıda ise bizim ölçülerimize göre büyük sayılabilecek bir gürültü kopardı. O zaman farkettik devrin 'birey olma olayına' girme devri olduğunu ve "Ben birey olucam hocam. Aslında biraz da deliyim." diyerek yanılsamalar içinde salınan bir güruhun da dergimizin okurları arasında olduğunu. Yanyana gelsek iki çift laf etmeyeceğimiz 12 Eylül mamüllerinin dergimize hasta olduğunu öğrendik. Bir yandan "Ben yazar oldum. Bak bunlar da okuyucularım." diye şişiniyorsunuz öte yandan okuyucularınızın bir kısmının abuklukları rüyalarınıza giriyor. Hoş değil tabii.

12 Eylül sonrası bütün toplulukların tar-ü mar edildiği bir zaman kesitinde insanların kendi içlerine döndüklerini, psikolojinin moda haline geldiğini, deliliğin prim yaptığını, yayınevlerinin daha önce esamesi okunmayan bir şekilde psikoloji dizileri yayınladıklarını, televizyonlardaki her programda uzman psikiyatrların yangından en önce kurtarılacak biçimde ayrıcalıklı bir konumda oturduklarını, aklın bütün bütüne yitirilmek üzere olduğu bir yüzyıl sonunda eleştirel daha doğrusu ve doğulusu sezgisel akıl adına yapılan çıkışların hele bu çıkışlar akıllarını psikiyatri koğuşlarının koridorlarında aramaya zorlanan insanlarla birliktelik temelinde tasarlanmışsa doğrudan doğruya çağa özgü birtakım yeni moda özentilerin soluk alabileceği platformlar haline gelebileceğini o zaman gördük. Kokuşmuşluktan arınmak için kendimize kurduğumuz Şizofrengi çadırında suni solunum halindeyken ve dergiye böylesine bir ulviyet yüklemişken çadırın içine kirli hava dolması her zaman midemizi bulandırdı. Öfkeliyiz, evet, çünkü giderek daha da iğrençleşen bir hayat tarafından kuşatılıyoruz. Birileri yaşayamadıklarını düşündükleri birşeylerin hıncını zalimce almak peşindeler, hem kendilerinden hem de diğerlerinden. Bizi okur olarak çekenler öncelikle psikiyatrik yaftaların mustaribi olmuş, acısını çekmiş insanlar oldu, bir de 12 Eylül fiziksel/ruhsal depreminin yaralarını sarmak için sığınaklarına kapananlar.

İlk başlarda yazarlığımızın onanmasının verdiği heveslerle bir iki söyleşi yaptık. Orada gördük okur ile yazarın birbirinden ne denli farklı kategoriler olduğunu, okur-yazar ilişkisinin ne denli verili bir ilişki tarzı olduğunu. Belki yazı üzerinden dostluklar sadece okuyanlar üzerinden kurulabilirdi, çünkü biz dergide yazanlar olarak zaten birbirimizle iyi dosttuk. İki ayrı kategorinin buluşması imkansızdı. Ha niyetiniz farklıysa o başka. Bu noktada acılı bir durum daha var. Dergiyi kurumsallaşmış, son derece boku çıkarılmış bir alan olan psikiyatride bir sarsıntı yaratmak amacıyla çıkarıyorsunuz. Amacınız uzmanlarla değil psikiyatrik sorun yaşayanlarla aynı noktaya gelebilmek, ortaklaşabilmek. Sonra bir bakıyorsunuz siz yazarlık heveslerinizin rüzgarına kapılarak tımarhanelerde yaşadıkları sıkıntıları dile/söze getiren insanların rantını başka alanlarda yiyen birisi olmuşsunuz. Hem psikiyatrsınız bir yandan esip üfürüp sonra 'hasta' bakıyorsunuz, hem de ruhunuzu arındırmak için dergi çıkarmaya başlıyorsunuz bu kez de yine uzmanlığınız gereği! nesneleştirdiğiniz insanların üzerinden bir başka rantı, yazarlık rantını yiyorsunuz. Ayrıca kurumsallaşmış psikiyatriye başkaldırayım derken bir bakıyorsunuz mafiavari ilişkilerin kol gezdiği bir başka kurumsal alandasınız, yazı alanında. Roger Waters'ı anımsıyorsunuz ister istemez.

Dergiyi yirmiyedinci sayıda noktalamamızın nedeni maddi anlamda bir

tükenmişlik değil. Hala yok satıyoruz, hiçbir maddi sorunumuz yok. Ne de gelen yazılarla ilgili bir başka sorun. Tezimiz bitti, o kadar. Artık bütünüyle kuşkuda değiliz. Artık eminiz. Bize altı yıl boyunca dergi çıkarma itici gücünü veren düşünce değişti bir süredir. Kuşkumuz bittiğinden beri de dergiyi çıkarma heyecanımız azaldı. Şehrin bittiğini düşünmemize karşın terkedemiyoruz, iş hayatının anlamsızlığını bildiğimiz halde bırakıp gidemiyoruz, yaşamayı çok sevmemize karşın yaşantımıza olumsuz olarak yön veren bir sürü mecburiyete karşı çıkma konusunda çok çekingeniz. Toplumsal karşı koyuşların hayallerimizdekini gerçekleştirmeyi hiçbir zaman sağlayamayacağını artık biliyoruz. Birey lafından ise nefret ediyoruz. Toplumun olmadığı yerde 'ne bireyi' olabileceğini, atom atom insan çözeltileri halinde dolaşmanın birey lafzı ile gizlenebilecek birşey olmadığını biliyoruz. İdealimizdeki dünyayı çok çok yakın olmadıkça arkadaşlarımızla bile değil ancak ailelerimizle birlikte oluşturabileceğimizi, kendimizi gelecekte bizi bekleyen otizm salgınından ancak böyle koruyabileceğimizi biliyoruz. Çocuklaşmadık, zaten öyleydik. Yüksünmüyoruz. Çocukluğumuzda izlediğimiz 'Teneke Trampet' filminin anlamını şimdi çok daha iyi kavrıyoruz sadece.

Fatura Şizofrengi'ye çıkıyor. Şizofrengi'yi sonlandırıyoruz. Bu bizim elimizde. Hiç cart curt etmeyin. Dergileri okurlar çıkarmaz. Tezi biten derginin kendisi de biter. Eğer Şizofrengi tarzında bir dergiye çok ihtiyacınız varsa oturun kendiniz çıkarın biz de okurunuz olalım. İnsan hayatı ayrılıklarla dolu. Bu da bunlardan biri.

Artık kuşkuda falan değiliz, o zaman belirsizlikler içinden çıkmak için bir çığlıktı Şizofrengi. Altı yıl önce toplumun dışındaki bir duvarın ardında gözetim altına alınan şizofreni benzeri insanlık hallerinin artık duvarın dışına taştığını, globalleştiğini, bütün alemin hızla kafayı yemekte olduğunu, bu durumda eskiden şizofreni etiketiyle yaftalanan insanların dışında kalanların bu etikete şizofrenisi olanlardan çok daha layık olduğunu görmekteyiz. Artık belirsizlikler çekildi, yirmi yıl sonra herşeyin bugünkünden çok daha kötü olacağını biliyoruz. Hala teknoloji çağından, iletişim devriminden, bilgi toplumundan, yeni yüzyıldan bahseden salakları hayretle izliyoruz. Aşkın televizyonlarda aşk uzmanları tarafından bokunun çıkarıldığı bir garabetler ülkesinde hala kuşkuda yaşamanın ne denli boş olduğunun yeni farkına varıyoruz. Eskiden birisi 'devrim' sözcüğünü cümle içinde kullandığında akan sular dururdu, şimdi aynı cümlelerin içine 'aşk' girdi. Biz ise insana dair yaşantıların söze dökülmeye başlandığı dönemlerin kuşkuyla temkinli bir mesafeye çekilerek karşılanmasının değil sözün edildiği yerden ve sözü eden kişilerden en az bir ışık yılı uzaklaşarak geçirilmesi gerektiğini öğrendik artık. Herşey kendisine bir yer bulabiliyor bu sanal gezegende. Kurumsala olduğu kadar kendisini sadece kurumsalın reddiyesi olarak sunan alternatife de yer var. Hepsi işbölümlü hayatımızın içinde para ediyor. Gaddar da makbul, kırılgan da. Aldatan da aldanan da. Katil de makbul kurban da. Yeter ki satmasını bilin. Zaten katili çekerseniz kurbanın, gaddarı çekerseniz kırılganın hiçbir hükmü kalmıyor. Sözünüzü istediğiniz kadar içten söylemeye çalışın yazıyla söylüyorsanız olmuyor. Hele bir de 'kesinlikle en birinci ve dolayısıyla en tekil şahıs'dan terennümlerin salgın haline geldiği bir devirde yazıyla ahlak arayışı yeniyüzyıla ait bir yeni totalitarizm tarzı gibi geliyor bize.

İnsanın kendi içinde varsa bir ışık onu tanımadığı insanlara değil olsa olsa en yakınındaki sevdiklerine, dostlarına geçirebileceğine iyice ikna olmuş durumdayız. Yazı yazmayacak değiliz, yazıyoruz, yazacağız. Alışkanlık yaptı. Ancak peryodik bir şekilde tezli bir dergi çıkarmaya, kendimizi bir misyona dergiyle bağlamaya nefesimiz yetmiyor artık. Belki de dergi bizi tatmin etti, doyduk da o yüzden şimdi böyle konuşuyoruz. Bilmiyoruz yazı çok pis birşey günah çıkarma aracı olarak kullanıldığında.

Bugünden sonra ilerde yeni bir Şizofrengi olabilir evet, ama başka birşeye gerçekten, kalpten inanırsak ancak o zaman. Ancak o zaman kitabevlerine yeniden sırtımızda dergi taşımaya başlarız, "Sonbir, soniki" diyerek.

Sürükleyici bir hikayeydi gerçekten. Şizofrengi'nin hayatımızda hiçbir zaman unutamayacağımız bir yeri olacak. Hayatlarımız içinde artık her zaman Şizofrengi'den önce ve sonra olmak üzere iki ayrı dönem olacak. Ne diyebiliriz? Sağolun.

Fatih, Yağmur, Mehmet

sokağımızda olan ağaçlar:

toplam ağaç sayısı: 4
ağaçların renkleri: vücudları ağaç vücudu rengi, yaprakları yeşil.
Vücudlarında kireç mi var?: hayır, yok.
Ağaçların cinsleri: bilmiyorum.
Hangi günler orada dururlar?: hergün dururlar.
Başka neler var sokağımızda?: birçok şey daha var.

sokağımızda olan kapılar:

toplam kapı sayısı: 23.
kaç tane kapı var?: 23 tane kapı var.
kaç tanesi kırmızıdır?: sokağımızda kırmızı kapı olmuyor.

renklerini sıralar mısınız?: sıralarım; yeşil, açık mavi, laciverd, gri, beyaz.

Sokağımız

---

sokağımızdaki dergiler:
sokağımızda dergi çıkartılmıyor.

sokağımızdaki kuşlar peki?:
evet, sokağımızda kaç tane kuş bulunur?: sayısını bilemiyorum. çok var.
ne yapıyorlar?: kimisi uçar. kimisi de ikı ayağının üzerinde birden- yahut tek ayağının- dururlar öyle.
babaları var mı?: evet. sanırım. babaları zengin değil.
Öyle mi?: evet, öyle.

sokağımızda yollar da var:
nasıl bir yol bu?: basbayağı yol işte.
üzerinde insanlar var mı?: evet. var. yürüyorlar. bazen de hayır.
Siz o yolu seviyor musunuz?: o yol beni okula götürür.

AH MUHSİN ÜNLÜ

Sana niçin, nasıl ve neden bir şizofrengi yazarı olduğumu anlatacağım. Elbette başka bazı yerlerde tesadüfen yahut bilip isteyerek benim imzamla karşılaşacaksın. Ama hiçbir zaman benle karşılaşmayacaksın. Şizofrengi gibi birdenbire ortaya çıkmış, pat diye büyümüş bir dergi olmayacak artık belki ama şizofrengiciler olacak; işte o anda dahi benim ismimle yahut imzamla karşılacaksın. Dergi boyunca rastladığın "nü" halimle değil.

Okuruma

Veda

Şimdi yazının başındaki sorulara dönelim.

Uzun süredir ?,, hastanesinde yatıyor ve hayatım boyunca oradan çıkamayacağımı biliyordum (yani sanıyordum-bilmek sanmaktır) Hastane hiyerarşisini anlatmıyacağım meraklılar zaten yerinde öğreniyor. Yalnız beki şunu kaydetmek gerek, ben ve bizler hastabakıcılara yalakalık yapan hastalarında altındaydık. O zamanlar ,,,,, kapalı koğuş açık koğuş uygulaması vardı. Tepeden tırnağa deli

olsanız bile eğer söz dinlerseniz açık koğuşa alınabilirdiniz. Bunun için tepeden tırnağa yumuşak huylu bir deli olmanız gerekirdi. Kapalı koğuşta gömlek, şok ve 'iteleme' gibi şeylerden geçtikten sonra açık koğuşa alındım. Bu kantine gidip oturabilmek istediğin miktarda çay içmek gibi anlamlara geliyordu. Şimdi sevgili okurum bu anlattığım hastaneden daha önce kaldığım bir hastaneden La Paix (Barış demek)den söz edeceğim, kısaca tabı (oraya bir daha yatarsam vay halime) Bir arkadaşım oraya "mezbaha" diyor. Şişli'de cadde üzerinde caddeye bakan pencereleri örülmüş bir bina, içinde katolik rahibeler...

Hastabakıcılar için katil mi? Bireysel terörist mi demek daha doğrudur bilemiyorum Sanırım Fransız hükümetının elında bir toprak parçası. 47 senedir orada yatan hep koridorları turlayan bır hasta gördüm son yatışımda onun odasında kalmayı kabul ettim, reddetme hakkım olduğunu söylemişlerdi anlıyor musun?

Günün ilk ışıklarına doğru aramızda bir iletişim başlamıştı. Ben oradan çıktıktan sonra bir arkadaşım Helikopter tutup orayı bombalayacağını söylemişti. İki kadehten sonra gene söyler. (ayrıca deliler ne olacak) Bunu okuyan gazetecilere sesleniyorum oraya bir gidin. Konumuza geçelim.

Akıl hastanesindeki kast sistemini hissettirmeye çalıştım Zaten sen de bılıyorsundur. Herkesin tek bir amacı vardı oradan çıkmak nasıl çıkacağımı düşünürken Psikoloğun odasında büyük bir çerçeve içinde hastaların yaptığı "belli olan" resimler duruyordu. Ben bir şiir yazsam buraya asar mısınız dedim. Elbette sevinerek dedi. Ben de biraz ileri giderek ben şaiirim dedım. İnanmayacağını düşünerek yayınlanmış bir kitabım var geçen yıl çıktı diye ılave ettim. Ertesi sabah size bir şiirle geleceğim dedim ve bahçeye çıktım. Avare avare dolaşıyor saksağanlara bakıyordum. Psikoloğun açık pencereden Serdar diye bağırdığını gördümü yanında da biri erkek biri kadın iki beyaz gömlekli vardı. Psikoloğun Serdar diye bağırmasıyla birlikte Hayat'la aramda bir bağ doğduğunu hissettim. Beni kırması muhtemel yumuşak bır bağ. Normal koşullarda bir psikolog hastasına böyle başrolden bağırmaz.

Biri sonradan aynı derginin yazarı ve arkadaş olacağımız Yağmur Taylan'dı. Bana şizofrengi'den bahsetti şiirimi yayınlayabileceklerini söyledi. Yazı bile yazacağımı söyledim işte o anda bir problem ortaya çıktı. Akıl hastalarının şiirleri genellikle rumuzla basılıyormuş, eyvah dedim ismim yayınlanmayacak THKO gelip beni burdan kurtarmayacak size bir şiir yazarım dedim tarih ve yer belirtecek isim de koyacak olursanız. hemen dedim; size bir de rumuzla yazarım. kuşu kafesden kaçırmaya niyetim yoktu. Bu konularda anlaştık. Bana bazı sorular soracaklarını, istemezsem cevaplamayabileceğimi söylediler.Galiba tam yırttık dedim, sorulara uygun cevaplar verırsem Sanatçı olduğum açıkca ortaya çıkacak ve beni serbest bırakacaklar "çünkü sanatçılar" delidir ve o kadar sanatçıyı hastanede tutamazlar. Kapıdan çıkarken ekledim" geçen sene yayınlanmış olan kitabımı kitapçılarda bulup satın alabilirsiniz. Bir dank durumu olmuştu kafama ve buradan çıkabilirdim. Moralim düzeldi ve 70. günde oradan ayrıldım Sana biraz açılmak istedim hepsi bu. Sanırım hatıralar mağarasına düştüm şimdi ben ve daha fazla yorulmamalıyım. Düşümde ayva bahçesi gördüm, kaşkolunu hazırla kış sert geçecek.

SERDAR KOÇAK

"İnsan ki, kadından doğmuştur,
Günleri kısadır ve sıkıntıya doyar. "
EyubBap 14;1

ZEYNEP!

Bir

Koalam hasta. Portekiz Denizcileri Üzerinden Açık Toplum Kuramı adlı kitabın hazırlığı için limana, denizcileri görmeye gidiyorum.

Bir göknarın altında gölgeleniyorum. Aklımda düşünceler, içimde şüphe. Saatlerce aşktan, aşktan ve ruhtan söz etmek istiyorum. Göğün katlarında, yerin

Conium

Maculatum

altlarında karaçalılara, gazel yapraklarına, pelikan sürülerine karışmak, yok olmak, aşktan yok olmak istiyorum.

Zavallı hayvan nasıl anlatılmaz bir acıyla heybemde inliyor. Oysa daha geçen gün namaza durduğumda aynı hayvan değil miydi ağızlarımı yalayan, sırtlarıma tırmanan? Ama kardığım şu merhem iyi geldi sanıyorum, hiç değilse dünden. İşte liman, denizcilerin kahvesi. Artık ne hasta koalam ne aşk ve ruh ne de yok olma düşüncesi. Artık düzen ve yazar, artık yapıt.

İki

Gece. Rahlem, dıvıdler, hokkam. Kandılın yaladığı köşelerde kasvetli ciltler, karalanmış parşömen. Uzun, gölgedeki koridorun sonunda kıvrılan sarma merdiven. Merdivenin bitiminde gökyüzünün yansıladığı taş avlu. Taş avluyu dar geçitler ve kıvrımlarla deniz fenerine düğümleyen cılız patika. Ve ışık, kızıl bir ışık, deniz fenerinden bir yanılsama olarak uzaya düşen.

Gece. Kaçan uyku. Parmakların sonsuzluğu kemiren.

Üç

Saraydan çağrılmışım. Nedir kardeş boğdurmuşundan, cülus koparmışından farkım? Saraydan maaşlıyım. İşte yüksek duvarlar, işte aşmayı arzulayan göz, işte kordaki mil. Sahi ne tarafa düşmekte cellatların hacetlerini gördükleri helalar? Ve nereye sürüklemekte beni dehlizler boyu ardından gittiğim kaftan? Uzun burunlu, donuk kahve gözlü, ketum bir adam.

Günışığında tutuşturulmuş meşaleler, ağır bir koku, iniltiler. Bir kafesin önünde duruyoruz. Elında meşale, daha da bir uzun, uzun burnu. Diş gıcırdatıcı bir ses. Dönüyor kafesin kilidi. Ve varoluyor düşen ilk ışıkla karaltılar halinde karanlık kafesin sahipleri. İçlerinden biri zincirlinin gölgesi.

Bir yanıyla esaret yeni memleketler görme biçimidir. Zavallı bir deri bir kemik, sıkılmış frenküzümü. Akdenizde sıkıştırılan bir geminin ganimeti. Yeni bir barut karışımından söz etmiş, dumansız barut.

Bir avluda üç kişiyiz, heybemdeki dahil değil. Zabıt kuşkucu ketum, merak içinde ötekinin ürkek, kesik frenkçesini anlama peşinde. Bense gözümü Malta taşlarına dikmiş bir esirin son ümidi bir sultanın esrarlı seferine sanki lutfedilen bir mucizeyi tınmıyorum bile. Şu öten kumru, ona karşılık verense umarsız bir saka olmalı.

Karabarutun artık miadı dolmuş. Telaş içinde ve esaretin belirsiz sarkacına karşın temkinli, anlatıyor. Barut ağacından ince şeffaf tabakalar çıkarmış ve bunları nitrogliserinle karıştırıp karışımı elde etmiş. Malum yolculuğa çıkmadan önce ancak birkaç kez deneyebilmiş. "Çalışmalara," diyor "eğer devam edebilirsek, ". Bana, ışığı sökülüp alınmış tüm mavi gözleriyle bana bakarak diyor. Saka susmuş, kumru devam ediyor. Bense gülüyorum. Paşa basurlarını artık dumansız barutla dağlayacağımı düşünerek gülüyorum. Zabit devletlice neden güldüğümü soruyor. Parmağımla göğü işaret ederek çağrıldığımızı söylüyorum.

Onlar geldikleri yöne doğru gidiyorlar. Biz ise sarmal merdivenlerden, kemerlerle birbirine bağlanan avlulardan, gül bahçelerinden, gölgeli galerilerden geçerek sarayın mescidine varıyoruz.

Biz, yani heybemdeki ve ben.

Dört

Akşam olup da şu köşedeki neon lambası yanmazsa, hemen arkada, dar bir sokakta bir adam boğazlanmazsa çıldırabilirim.

Beş

Dönüyordum. Sabah erkenden gittığım limandan dönüyordum. Önce o farketti, koalam. Bahçe duvarının önünde birkaç zabıt ve dünkü esir, bekleşiyorlardı. Soğuk bir ayran ikram ettim ve zabitler gitti.

Hayvan yabancıladı. Sakalsız bir yüzü, boyundaki bir haçı, üçüncü bir nabzı yabancıladı. Sonra ise olan oldu, hastalandı. Yeniden merhem kardım, sürdüm ve gölgeye yatırdım.

Sonra mutfağa yöneldim ve hemen arkamda bir gölge. Varlığını unutmuştum, esirdi. Ekmek dolabına uzandım. Benden, yaşlı gövdemden daha atık, uzandı. Bir iki dilim ekmek kesip yedik. Kalktım helaya gidiyordum ki hemen, duygulu bir gölge olarak hemen arkamda bitiverdi. Helaya gittiğimi söyledim, kızardı. Ama çıktığımda hela kapısının önünde bağdaş kurmuş beklıyordu. Ağzının kenarında sürekli ve hain bir tebessüm. Hayvana baktım da değişen bir şey yoktu.

Hayvan aynıydı, gölge aynı.

Bir dizi yeni yaltaklanmadan sonra ardımdan arka bahçeye, kulübeye geldi. Buluşunu, karışımı sordum. Ağzının kenarında o aynı hain tebessüm barut ağacı dedi durdu. Acaba dedim kendi kendime, kurnazca bir simya sorgusundan geçirip onu, acaba?.. Yıkanmasını, koktuğunu söyledim, istemedi. Yatağını gösterdim, yatmadı. Ağzının kenarında o aynı hain tebessüm kuyruğunun dibinde dönüp duruyordu. Hayvanımı hasta etmiş şimdide beni hasta edecekti. Mavi gözleriyle tam tepemde duruyor, en küçük bir hareketimi, bir bakışımı gözlüyor, sırıtıyor, soluk soluğa koşturuyor, yaltaklanıyordu.

İşte o vakit bir şimşek gibi indi düşünce. Barut ağacı aramak için ormana gitmeyi önerdim. Vaktin geç olduğunu söyledi. Önerimi geri aldım ve bu sefer emrettim. Ardımdan bir gölge, sürüdü durdu kendini. Dönüyorum. Şimdiyse, akşamın bu ilk ışıklarıysa, bent yolundaki ormandan dönüyorum. Artık yine yalnız, yalnız ben ve hayvanım.

Altı

Uyuyamıyordum. Dönüp durduğum yatakta ne zaman gözüm dalmış hatırlamıyorum. Taş bir kaidenin üzerine yatırılmış ve bağlanmıştım. Bir sarkaç belirdi boşlukta karnımdan yüreğime kadar bir çizgi çekti ve sonra kayboldu. Beyaz çızgiye kafamı kaldırıp baktım, koyulaştı ve kızıla dönüştü. İçerde, mide boşluğumda bir kıpırtıyı, bir sancıyı ayrımsadım o zaman. Gerildi etim, gerildi ve yarıldı. Kan fışkırmaya başladı karnımdan. Kafamı kaldırmış seyrediyoordum bana ait dehşeti. Yarıktan uzungagalı kana bulanmış onlarca kuşun çıktığını farkettim.

Kanla yoğrulmuşlardı sanki ve kara bir hortum gibi göbek bağları vardı. Yarık boyunca görünen organlarım da açıldı ve onlarcası da oradan boşandı. İbrahimin oğlu gibi kabullenmiş, yalnızca seyircisiydim bana ait dehşetin. Birbirlerinin gagalarıyla göbek bağlarını kesişlerini, yuvarlak halkalar oluşturduklarını görüyor, uzun uzun ötüşlerini duyuyordum uzun uzun.

Sonra her biri toplanıp gagalarıyla her bir yanımdan tutup kaldırdılar beni. Kaldırıp taş kaidenin üstünden duvardaki bir kancaya astılar. Ve kanın boşalışını, organların sarkışını, ölü doğan kuşların yarıktan kayarak yerde parçalanışlarını seyretmeye koyulmuşlardı ki dehşetin içinden sabah ezanını ayrımsadım.

Yedi

Alışkanlıkların şu külrengiavuntusuyla, yalnız onunla, aptest almak için yataktan kalktım. Sanki dün akşam hiç yaşanmamış, esir hiç yaşamamış... Uykudan daha çok kara bir zardan boşanmış gövdem uyuşuk. Henüz ellerimi yıkıyordum ki tırnaklarımın arasında kuru kanları farkettim.

İşte o an içimde kopan bir burgu gazeller süpürdü, karaçalılarca sarmalanmış kan içinde pelikanlar havalandırdı. Anlamıştım, yok oluş başlamıştı. Böyle birden, hiç istenmez ve beklenmezken, bir katlin bulandırdığı ruhla gelen yok oluş.

Aptesti yarıda kodum. Gök katlarından, yer altlarından kan ve telek boşanıyordu ruhuma kan ve telek. Bu muydu ateşi içen pervane, kana kana içen? Ellerimde, yüzümde toprak, ruhumda toprak, hayvan ölmüş ve ben gömüyorumdum onu. Sanki bir bin yıl sırtımda taşıyordum da şimdi küçük gömütüne kan-katmer gül dikiyordum. Ve yakıyordum ne varsa üstüne yazı düşülmüş. Parça parşömenden, büyük kasvetli ciltlere. Her yanı saran, her yanımı saran alevi ve dumanı içiyordum.

Ama işte sonra o alevlerin içinden, yok oluşumun içinden geldiler, çekip çıkardı beni zabitler. Sokaklardan sürükleyerek götürdüler beni. Taşlandım ve lanetlendim. Hakaret ve işkence gördüm. Ama hiçbir şey ulaşamadı, hiçbiri ulaşamadı yok oluşun içindeki bana, bir diş gıcırdatıcı sesten başka. Benim için, yalnız benim için dönen kafesin kilidinden başka.

HAFIS SAKAL
İzmit

Günlerden Cumaydı
Hastalık üstümde sanki Kumaydı. Didüm haber verün O yare dediler o yar olmaz derdine çare didüm a dostlar bu hal nicedür
Didüler tanrının verdiği bir işkencedir
Dedim bu derdun sonu ne olacak dediler lokman hekim bulacak Dedim lokman hekim ölmüşdürür Didüler Bakırköydeki torunları ölümsüzdü Didüm orası divanelerin yeridir Dediler korkma personeli güleryüzlüdür Didim haydi gidelim o köye Yolda bitiremediler öve öve Hemşireleri doktorları pek güzel idi Beyaz ve temiz urbaları var idi. Bir piama giydirip bana Dediler bak şimdi rahatına Bir iğne vurdular Kalçama halü hazırdakileri benzettim anı ama Gördüm ki hepsi divane idi Her biri Kendi alemlerinde idi
Var idi kimisi neşveli Dahi kimisi ahı zar idi.

Vaka-i

Timarhane

Kimisi ağlanacak haline güler idi.
Kimisi gülünecek haline ağlar idi.
Kimisi çok cesur, lakin kimisi korkak idi.
Kimisi kıtlıktan çıkar gibi
Üstüste cıgara içerdi.
Kimisi kainatı beynine sığdırmış idi
lakin kimi konuşmaya mecale yok idi.
Akşam olunca vafamın dertli divaneleri
Kendi aralarında sohbetler eyler idi.
En çok konuşulan konu E.C.T. idi.
E.C.T. divanelerin azraili idi.
Vatanın divanelerinin tek ortak özelliği
Doktorlar ve Hemşirelerin gözlerine öküzün trene
baktığı gibi bakmaları idi.
E.C.T.ye divaneler gelinin yaptığı gibi hem ağlarım hem giderim cins....

A.D.

Elimi sıkınca zamandan kopuyor, kendimi Kırım savaşının içinde buluyorum. 1853 yılında Balaklava savaşında. Sivastapol'da.

Zaman mekan makinesi yok. Zamandan kopmak mümkün değil.

Ünlü zaman mekan makinelerinden biri Kurt Vonnegut Junior'dadır.

Kurt Vonnegut Junior zamandaki bir çatlaktan faydalanarak kendini Trafalmado gezegeninde bulur. Bu gezegen galaksilerinden birinde.

Zaman Mekân Makinesi

Alfa andromedea sektörü. Korkunç bir sıcak. Kafkasya'da Kuzey Osetya çığ düştü.

.....

.....

Elimi sıkınca zamandan kopmak 1916 yılında Yenisey yakınlarında oluyorum. 1917 Ekim devriminden bir yıl önce.

Başka bir zaman mekan makinesiyle gittiğim yer 1789 Fransız devrimidir.

Doğruyu niye söylemiyorsun? Sen kendini hep Kırım savaşında buluyorsun.

Enez. Keşan oralar çok sıkışık yerlerdi. Keşke Enez'e hiç gelmeseydi. Enez'de yumruğumu sıkınca zamandan kopuyor kendimi Kırım savaşının içinde buluyordum. Keşke Enez'e 30 kere gitseydim. Keşanlı Ali destanı. Ölü canlar. Machbet. Bir mucize bekliyorum.

PİKE

In cold blood. Elimi sıktım zaman mekan makinasıyla zamandan koptum. Kendimi Kansas'ta birkaç kişiyi öldürürken buldum. In cold blood filminde Kansas'ta bir çiftlikte cinayet işleniyor. In cold blood filminin seneryosunu ... Capote yazdı. In cold blood (soğukkanlılar)Jerome D. Salinger Amerikalı bir yazardır. Catcher in the rye'ı (Gönülçelen) yazmıştır. Jerome D. Salinger yahudidir. Dashiel Hammet de önemlidir. Polis romanları yazardı.

Karısı Lilian Helmann'dı. Lilian Helmann için Güneyli Bayan yazılmıştı. Dashiel Hammet Amerikan aleyhtarı faalıyetler soruşturma komisyonuna çıktı. Liliann Helmann New Or.... 'ta doğmuştu.

Haklısın başka İstanbul yok.

O şehri İstanbulki bir misli bahadır

Bir sevgine yekpare acem mülkü fedadır.

New York, New York.

New York, New York filminde Robert De Niro oynuyordu. Her şehrin şiir. İstanbul, New York, Paris. P.. s and Bess.

Virginia Woolf'un kocasının adı. Leonard. Ben Leonard diyorum. Çünkü Virginia Woolf'a karşıyım. Bu şehrin peyzajını çizmeliyim. İçinde yaşadığım İstanbul şehrinin.

Yoktan yonga çıkmaz.

Metropoller .., Macao, Lir çalgısı Ostap-Vasil-levskoye yakınlarında zamoşçoye köyünde.

Bu yıl Hong Kong Çine katılıyor.

Ekonomik faktörler önemliyse hong kong yıllarca özel sektörü hakım olduğu bir şehirdir.

Formasa özel sektörün hakim olduğu bir ülkedir. Çin devletçi bır ülkeydı. Bu yıl Hong Kong Çin'e katılıyor.

İnsanlar çeşitli devirler geçirdiler. Feodalizm gibi. Mer..lizm doğdu. Ticaret gelişti. Bu arada Amerika kıtası gibi yeni kıtalar keşfedilmektedir. Ticaret burjuvazi gelişti. Gelişmeler Fransız devrimine yol açtı.

Akrostis. İşkence yapılıyor.

Gazetenin promosyonudur yine geldi. Çehov'un Vanya dayı'yı yazmasının üstünden yıllar geçti.

Şimdi Ruslar Çeçenya'yı işgal ettıler. Anne Karenina. K.. karısı Anna Karenina bir ...

Ulu kont Tolstoy Dirilişine güzel yazmıştır.Astapovo istasyonu Tolstoya son günler de Astaporo istasyonuna kaçtı. Buldular.

Evine getirdiler.

Bulutların arasından süzülen güneş ışıkları Vitray. Akşam.

Tolstoy Yasnaya Polnaya'da yaşadı. Savaş ve barış'ta Bolkonskıy diye bir aileyi anlattı.

EMRE BAŞKAN

"Quo Vadis İstanbul?"

"İstanbul gözyaşlarına inanmıyor"

"yeryüzünün en güzel şehirlerinden biri boşaldı içinden elini çektiğin bir eldiven gibi boşaldı"

Uzun ayrılıklardan geri döndüğümüzde şehirlerimizi yerinde bulmak ne güzeldi.

Beyaz gömleklilerin uykusuz laboratuar gecelerinde mucizeler evcilleştirilip birer sürprize ya da buluşa dönüştürüldüğünden insan beyninde şaşırmayı sağlayan bölüm o kadar ufalmıştı ki, hayret belirten sözcükler günlük konuşmalarda artık pek duyulmuyordu. Her şeye rağmen yine de irkiltici olan olay memleketten on yıl uzak kalan birinin bir aylık bir tatil için geri döndüğünde, ortada bir gariplik olduğunu farkedip resmi makamlara başvurmasıyla duyuldu.

Şu İstanbul'u

Takip et!

Adam İstanbul'un onun geldiği, Asya yönünden on yıl öncesine oranla daha da uzaklaşmış olduğunu iddia ediyordu. Şehirle ilgili olağan bir başvuru ya da şikayette türlü çeşit nedenlerle belki de bir türlü çözüme kavuşturulamayacak olan bu durum, herhalde devletin mistik bir varoluşa dayalı yapısının merakıyla şehvetini ayaklandırdığından ve aklı sersemleten olayları kırpıp her çeşit çatlağı doldurmak için kullanabileceklerinden, bütün birimlerin ilgisini çekecekti.

Yapılan incelemeler sonucunda gerçekten de şehrin son altı yıldır, her se-

ne batı tarafına doğru ortalama olarak yaklaşık olarak bir beşyüz metre kadar ilerlediği tesbit edildi. Bu devinimin hiçbir şekilde fizik dışı bir tarafı da yoktu, şehrin batı kıyısında sürekli olarak yeni evler, çoğunlukla gecekondular inşa ediliyor, doğu tarafı ise batıya kayan şehir merkezinden uzaklaştığından ve arazinin oldukça değersizleşmesinden dolayı, İstanbul'un dışında kalmak korkusuyla evlerini dağıtıp şehrin içine sokuluyor, batıya yakın uçta bir yenisini yapmak için ilerliyorlardı.

İstanbul bütün seneye yayılan, çok boyutlu araştırmaların ve deneylerin merkezi

oldu. Dünyanın değişik ülkelerinden gelen bir sürü yabancı uzman da, daha önce başka bir şehirde rastlanmamış bu durumu bütün detaylarıyla sınıflandırmak ve seyahat eden yerleşim birimlerini durduracak olası önlemleri saptamak için kapsamlı çalışmalara başladılar. Şehrın devinimi bir çiçeğin açılışının gözlenmesi gibi bir yıl boyunca kamerayla kaydedildi, görüntüler kurgulandığında, yılda yarım kilometrelik, bu boyutta bir kütle için korkunç olan hız rahatlıkla izlenebiliyordu. Şehri devindiren tüm dinamikleri ortaya çıkarabilmek için karınca kolonileriyle çok çeşitli simülasyonlara girişildi. Değişik denemeler ve uzun çabalar sonunda üç koloniye, arkalarındaki etken aynı olmasa da, İstanbul benzeri bir ilerleme hareketi verilebildi. Daha sonra başlayan ikinci aşamada bu karınca topluluklarının yer değiştirmesini durdurabilmek için, bilgisayar simülasyonlarının da yardımıyla otuzaltı farklı müdahele türü saptandı. Bütün bunları kolonilerin üstünde denemek ve gerçekten etkili olanları saptamak bir yıl kadarsürdü. Yoğun çalışmaların sonucunda, karınca kolonilerini durdurabildiği saptanan altı yöntemin, insanlara ve şehire uyarlanarak sırayla İstanbul üstünde denenmesine karar verildi. Ne yazık kı bunların hepsi ilk uygulandığında hareketi belirli bir süre yavaşlatmalarına rağmen, şehrin yer değiştirme içgüdüsü denenen yönteme alıştığında etkilerini yitiriyorlar ve İstanbul sanki kaybettiği zamanı kazanmak istermiş gibi daha hızlı kaymaya başlıyor, sonunda da ortalama olarak yer değiştirme hızını korumuş oluyordu.

Bunun üzerine daha konvansiyonel yöntemlere geçildi. Şehrin batı kanadına çok yüksek ve uzun bir duvar örüldü. Bütün uzmanlar şehrin engelle bir itişmeye girişmesini beklerken İstanbul duvara direnmek yerine onu da bünyesine katıp bir parçası yapmayı seçti. Açılan çeşitli gediklerden rahatlıkla dev seddin öte tarafına kaydı. Duvarı aşabilmesine rağmen onu dahi geride bırakmayacağı bir süre sonra anlaşılacaktı. İstanbul geride hiçbir artık, daha önce şehre ait olan hiçbir parçayı bırakmıyordu. Artık geçit oldukları bir deniz kalmasa da boğazın üstüne yapılmış bütün köprüleri, yıkılmadan kalmış tarihi eserleri; sarayları, hanları, surları, kuleleri, işlevsiz hale gelen liman ve vapurlarını, eski konaklarıyla köşklerini, tersanelerini, her parçasını, birbiriyle ilişkilerini ve bütünlüğünü bozmadan yanında taşıyordu. Her türlü durdurma girişiminin sonuçsuz kalması üzerine devlet kademelerinde, hiç değilse şehre uygun bir rota çizilip, ülke sınırlarından dışarı çıkmasının engellenmesi görüşü hakim oldu. Tasarlanan dairesel bir yatak oluşturarak İstanbul'un sürekli aynı halkada sonsuza kadar dönmesiydi. Bunun için toplanan ekipler şehrin bir süre sonra varması beklenen bir noktadan başlayarak, olağanüstü güçlü patlayıcıların yardımıyla dev bir çember vadi oluşturdular. Hakikaten de İstanbul oraya yetiştiğinde usulca vadiye girdi, bu çukur halka bedenine kusursuz uyduğu için ve yamaçlar oldukça yüksek göründüğü için dairesel bir harekete başladı. Herkes artık bu işin bittiğini,şehrin sonsuza kadar dolanacağını düşünürken, ikinci turun sonunda bir kısırdöngüye düştüğünü ve gelişiminin engellendiğini anlayan şehrin aklı, binbir güçlükle ve uzun bir zaman sonunda yamaca tırmanarak çember vadiyi terkedecekti.

Ne yaparlarsa şehrin karşı bir tepki geliştirdiğini ve sanki gizli bir içgüdünün emrinde hareket ettiğini söyleyen bilimadamları, yöneticilere İstanbul'un kendi haline bırakılmasını, belki de hedefine ulaşınca bir şekilde huzura erip durabileceğini söylediler. Yapılması gereken tek şey, şehrin yoluna çıkabilecek tehlikeleri önceden engelleyerek yolculuğu kolaylaştırmak ve bu arayışın bir an önce bir sona ulaşmasını beklemekti. Oysa ki devlet kademelerinde bu eski başkent çoktan gözden çıkarılmıştı.

Yavaş yavaş batı tarafından ülke sınırlarına doğru ilerleyen dev şehirle ilgili tüm çalışmalar rafa kaldırıldı, İstanbul'a yapılacak bütün yatırımlar durdurularak şehir kendi kaderine terkedildi.

İstanbul Yunan sınırına eriştiğinde ilk harekete başladığından bu yana yaklaşık bir beşyüz yıl geçmişti. Sınır çizgileri artık sembolik bir anlam taşıyordu. Ama yine de çok eski zamanlarda kendilerine ait olan, ve her zaman onu yı-

tırmekten büyük bir hüzün duymuş olan Yunanlılar bu şehri sahiplendiler. Dıştan farkedilmeyecek şekilde onu durdurma çabalarına girişmelerine rağmen, bilmiyorlardı ki denedikleri her şey zaten daha önce uygulanmıştı ve başarılı olamayacaktı. Bu yüzden bütün gizli engelleme ve müdahele çabalarına rağmen şehir Yunanıstan'ın içlerine kadar sokuldu, bir miktar ilerledikten sonra güneye yöneldi. Geçtiği yerlerde insanlar toplanıyor, saatte on santim hızla ilerleyen bu şehrin seyahatini farkedemeseler de, bir şekilde kaydığını bildikleri için uzun bir yolculuğa çıkan bir tanıdığa olduğu gibi el sallıyorlardı.

Herkes Atına şehrinin biraz açığından süzülüvereceğini zannederken hiç umulmadık bir şekilde bu tanrıların çok sevdiği şehre dalıverdi. İki şehir içiçe geçtiler.

Atına'nın sokaklarından uzak okyanuslardan gelen sabırsız esintiler gibi çabucak ama dikkatlice geçti. Şehri terkederken yanına türlü çeşit tapınakları, heykelleri, ünlü filozofların ve Aristo'nun mezarını da alacaktı. Yine de bilmiyordu ki Aristo'nun mezarı sahteydi. Hep almaya koşullanmış da değildi, Atina'ya bir de hediye bıraktı İstanbul.

Yıllar yılı bir sürü gerilimin merkezinde yer almış Ayasofya'yı sanki eski bir borcu ödermiş gibi ya da aldıklarına karşı bir bedel olarak geride bırakacak, artık yanında sürüklemeyecekti. Akdeniz'in kenarına ulaşınca içindeki içgüdüye kapılıp suya atlamaktan korkarmış gibi tamamen yönünü değiştirdi ve tekrar kuzeye doğru tırmanmaya başladı. Kıyı şeridini takip edip ilerliyor, yoluna şehirler çıkınca etrafından dolanıyordu. Tiran'la İsküp arasından Zagrep'e doğru seyahatine devam etti. Hızı ise oldukça artmıştı ve hiç durmadan da yükselmeye devam diyordu, artık yılda yedi, sekiz kilometrelik bir ortalamaya ulaşmıştı.

Hırvatistan'ı geçince fazla oyalanmadan İtalyan yarımadasına daldı, sanki bu çizmeyi uzun bir kış yolculuğu için ayağına geçirir gibi yarımadanın dibine doğru yol alıyordu. Atina gibi Roma'yı da tüy ve rüzgar dokunuşlarla süzerek ve bilerek geçti.

Artık Roma tarihinin en gözde anıtlarıyla yüklenmiş, daha da bir güzelleşmişti.

Romalılar çaresiz gece gündüz ona küfrettiler, kendilerine ait olanı, binlerce yılda biriktirebildiklerini alıkoymak için her şeyi denedilerse de başarılı olamadılar. Bu şehrin en güzel kiliselerini, tarihi senatoyu, tapınakları, bahçeleri ve heykelleri, sanki bir sanat tarihi uzmanı gibi bedeninde alıkoymuştu. Daha önce yeryüzünde hiç gerçekleşmemiş bir şekilde çok tanrılılığın, Hıristiyanlığın ve Müslümanlığın en güzel eserlerini artık içinde taşıyordu. Dinbilimciler için bu şehrın sokaklarında kısa bir gezinti bile binlerce cilt kitap okumaktan daha öğreticiydi.

Bır sonraki durak Napoli'ydi. Baştan beri çizmedeki tek hedefi oymuş gibi İstanbul, tereddütsüz hareketlerle, doğrudan Vezüv yanardağına yönelecekti..

Erkeğinin üzerine titreyen bir kadın gibi yanardağın etrafında yıllar yılı dolandı durdu, belki aradığı dağın patlayacağına dair bir umuttu. Bir şehir planlamacısı, "Şehirler ölümlerini arar. İstanbul lavların altında kaybolmak istiyor" diye bir iddiayla ortaya çıkınca şehirdekileri bir korku alacak ve başka yerlere akın akın göçler başlayacaktı. Şehir dağın etrafında 46 yıl dolandı ama dağ patlamadı, belki de umudu kestiği içinbilmem kaçıncı turunda dairesel hareketini bozdu ve tekrar çizmenin ağzına, kuzeye doğru yol almaya başladı. Roma'ya bu sefer güneyden, bir kez daha daldı. Daha önce bıraktığı ya da almayı unuttuğu bir kaç tarihi eseri de bünyesine katarak sahil şeridi boyunca İspanya'ya doğru ilerledi. Madrit'e daha onlarca kilometre varken bile boğa güreşlerinin uğultusu İstanbul sokaklarına ulaşıyor, bütün şehre yayılıyor, insanlarda ürküntü ve bilinmeyenin verebileceği keyiflere yol açıyordu. Herkes, bu uğultuların ve bunu doğuran seyir olayının bir süre sonra artık kendi şehirlerinin bir parçası olacağını biliyor, türlü çeşit hazzı ve sıkıntıyı kapsayan duygularla doluyorlardı. Ölmemek için amansız bir mücadeleye girişen öfkeli boğaların kentlerine katacağı enerjinin geceleri aşk oyunlarına bile katkısının olabileceğini umut ediyorlardı. Rüyalarında dolu dizgin boğaların sırtında kanatmayan uçurumlara doğru koşturuyorlardı.İstanbul sanki yeryüzünün kalçalarını yavaşça okşuyormuş gibi gövdesi toprakta sürükleyerek ilerliyordu. Madrit'i, Sevilla'yı, Valencia'yı, Barselona'yı çok yumuşak ve kararlı hareketlerle aştı. Goya'yı, Dali'yi, Picasso'yu, El Greco'yu doğuran her ne varsa; su, hava, tarih, mimari, gelenekler, hepsinden birer parçayı özümsemişti. Sanki artık İspanyol bir

çılgınlıkla en şaşırtıcı resimleri yapabilirmiş gibi bir eda edinmiş, klasik olanla öncü olan arasındaki gizli göbek bağını görmüştü.

Üye bir kaç ülkenin başvurusu üzerine Birleşmiş Milletlerde seyahat eden şehirlerle ilgili değişik kararlar alındı. İstanbul'un yaptığı hırsızlıkların bir sürü hoşnutsuzluğa yol açması yüzünden bu şehrin veya bundan sonra benzeri şekilde hareket edecek şehirlerin, ülkesiz sayılmasına ve bütün insanlığın ortak zenginliği olarak sahiplenilmesine karar verildi. Şehrin tarzına ayak uydurabilmesi kaydıyla isteyen herhangi bir dünyalının, hiçbir şekilde bir belge ya da pasaport edinmeden, İstanbul'a yerleşebileceği, orada bir iş edinebileceği, isterse ömrünün sonuna kadar da orada yaşayabileceği kabul edildi.

Her ne kadar bu tür kararlar alınsa da İstanbul'da yaşayabilmek herkesin uyum sağlayabileceği bir iş değildi. Bir kere bu şehrin hayatı hiçbir şekilde yerleşik bir yaşam fikriyle bağdaşmıyordu. Düşük hızlarda olsa bile, uyuduğun, sevişiğin saatlerde sürekli seyahat etme fikrine herkes katlanamıyordu. Şehir, çiftlerin ya da aşıkların kalıcı bir yaşam kurma, toprağa kök salma, sonsuza kadar aynı yerde birlikte yaşamayla ilgili her türlü duygularını boşa çıkartıyordu. Bu yüzden süreç içinde ailelerin pek tercih etmediği bir yer haline gelecekti. Öte yandan yaşanan her ana bir daha ele geçirilemezlik, avucun içinde tutamama, buluşma değil ayrılık, ebediyet değil de anlık olma duygusu verdiğinden içinde türlü çeşit aşkın yaşanıp, zaman ve mekanda belirsizleşip yokolduğu bir tutku mezarlığına dönüşmüştü. Bütün bu sebeplerden dolayı şehri macera, aşk, tutku arayan, kolay kazanma ve kolay kaybetme arzusuyla dolu insanlar sarmıştı. Es kaza evlenip bir aile kuranlar olursa da bunlar çok beklemeden, ilk gelinen sabit şehirde iniyorlardı. Çoğu bekar ve macera peşinde olan şehir ahalisi gelecek, aile, yerleşiklik gibi kaygıları olmadıklarından her türlü deneye ve deneyime açıklardı. Bu her an her şeye hazır olma hali, İstanbul'u içinde her türlü geleneğin ve ahlak anlayışının her an parçalanma tehlikesi taşıdığı bir deney tüpüne dönüştürmüştü. Yağmayla geçinildiği için çalışmaya ihtiyacı olmayan, yetmişiki milleten her çeşit insan köşe başlarında, yatak odalarında, dev alışveriş merkezlerinde, kır kahvelerinde, borsa binası gibi işmerkezleri ve gökdelenlerde, yaya geçitlerinde binlerce yılda üretilmiş olan, değişik, aykırı eylemlere yönelik her türlü tereddütü çekincesiz tüketiyorlardı. Bu yeni olan ya da denenmemiş her şeye açıklık, başka şehirlerin insanlarında İstanbula karşı duyulan sempatinin yerini bir tehdit edilme ve acıma duygusuyla değiştirdi. Koskoca şehir, kimsenin görmek ve düşünmek istemediği devasa bir cüzzamlılar gemisine dönüşmüştü.

İspanya'dan sonraki durak Fransa'ydı. İstanbul'un kendilerine doğru yaklaştığını haber alan Fransız şehirlerinin sakinleri hemen bulundukları kentten başkasına göç ediyorlardı. Fransa'da bile hoşgörü gösterilmeyen bir şehre dünyanın başka bir yerinde daha düşmanca davranılacağı çok açıktı. İstanbul önce Bordeaux'a uğradı, daha sonra Nantes'in içinden geçti, bu iki şehirden fazla bir şey almamıştı ve kuşkusuz şimdiki hedefi Paris'ti. Bir kış mevsiminde bu, her türlü iddianın, güzelliğin ve palavranın başkentine ulaştı. Kaba davranmadan, yumuşak hareketlerle, her seferkinden daha dikkatli Paris'in içine süzüldü. Bir müzeyi gezen turist gibi dikkatli ya da içindeki isteğe boyun eğdirmek zorundaymış gibi kurallara uygun davranıyordu. Beklenenlerin aksine Eyfeli beğenmedi ve almadı, bir kaç köprüyü, çok eski binaları, ünlü bir meydanı bünyesine kattı ve geride Galata Kulesi'yle bir kaç yalıyı bıraktı. Nice mevsimler, sonbaharlar ve yazlar süren yürüyüşle Paris'i tamamen özümseyerek usulca, sanki bir binanın arka kapısından çıkar gibi terketti. Paris iyice gerilerde kaldığında bütün İstanbul sakinleri bir geleneğe eklenerek "Ben Paris'teyken" diye başlayan cümleler kuruyor, ama bütün hepsi, Paris'le ilgili hayali ve gerçeği her yönüyle bildiklerinden kimse kimseyi dinlemiyordu.

Fransa'da başka bir şehire uğramadan doğrudan sınıra yöneldi ve Almanya'ya geçti. Hamburg ve Hannover gibi sanayi şehirlerine uğrayarak devasa demir çelik tesislerini, tersaneleri, türlü çeşit şeyin üretildiği fabrikaları bünyesine katarak kendi üstündeki gökyüzünde kısmi bir griliğin oluşmasına sebep oldu. Sanki bunu sezmiş ve istemiyormuş gibi uğradığı ilk şehirde az kalsın bütün bu sanayi kuruluşlarını geride bırakacaktı. Ama zaten işçilerin bir kısmı şehrin tatlı yağmacılığına katıldıkları, kalanları da şehirden indikleri için bu binaların gökyüzüne kattığı grilik iyice belirsizleşmişti ve bu sanayi mezarlığı bütün o tarihi sanat eserleriyle olağanüstü bir uyum oluşturuyordu. Herkesin kolayca tahmin ettiği bir şekilde, kayan herhangi bir şehir Berlin'e uğramadan Almanya'yı terkedemezdi. Müttefiklerin 2.Dünya Savaşı sonunda izle-

dığı yoldan geçerek Kızılordu'yla buluşulan köprüye sanki her zamankinden çabuk gelmişti.

Gerçek yapım amacı hep yanlış anlaşılmış, yeryüzündeki en büyük deneylerden olan Berlin'in dev duvarından kalanları da kuşkusuz geride bırakmayacaktı. Özenle, en ufak parçayı, tozları dahi geride unutmamaya gayret ederek, duvarı kendi bedeninin tam ortasına sapladı. Artık İstanbul'un gerçek anlamda iki yarısından söz edilebilirdi. Ve iki yakayı deniz ya da boğaz gibi coğrafi bir oldu bitti değil de insan tercihlerini simgeleyen beton ve çelikten bir duvar ayırıyordu. Şehir şimdi her türlü kavuşmanın köprüsünü ve her türlü uzaklaşmanın duvarlarını taşıyordu. Sonraki adım Polonya'ydı. İstanbul her adımda kasvetli bir Katoliklikle içiçe

geçmiş Orta Avrupa Yahudiliğinin kuşkuculuğu ve sinizmiyle biraz daha yüklenerek bu ülkenin köşe bucağını uzun uzun taradı. Çok uzun zaman önce yitmiş bir nesneyi arar gibi hiç bir ülkeye ayırmadığı kadar bir zaman harcayarak her yerden geçti. Almanya'dakilerle ilgilenmediği halde Polonya'daki bütün toplama kamplarına uğrayarak bünyesine kattı. Auschwitz, Belzec, Treblinka, Sobibor, Majdanek, Chelmno, bütün hepsi İstanbul'la sürüklenenlerin arasına katılmıştı artık. Türlü çeşit zalimliğe ev sahipliği yapmış olması gereken bu kamplar kısa zamanda İstanbullular için en tuhaf, en aşırı partilerin verildiği yerler haline gelecekti. Geceler, günler boyu süren eğlenceler duşlardan odaya gaz verilmesiyle son buluyordu. Bu gaz ise herhangi zehirli bir madde değil de sis makinalarıyla üretilen ve verdiği görünmezlikle bedendeki bir sürü arzuyu daha da kışkırtan ve açığa çıkartan bir karışımdı. İçmekten ve dansetmekten kendilerinden geçenler ranzalarda üç dört saatlik uykularla dinleniyor sonra tekrar eğlenceye katılıyorlardı. En sonunda, sapkın olandaki rantı gören mafyaya bağlı adamlar buraları ele geçirecek ve kırmızı lambalarla donatarak lüks kerhanelere çevireceklerdi. Bu kerhanelerde yıkıma ve yaratılışa dair her türlü fantezi üç kuruş paraya yerine getiriliyordu. Bu yüzden kamplar kısa zamanda başka şehirlerdeki bir sürü saygın insanın günübirlik ziyaret ettikleri merkezler haline geldi.

Şehirde yaşanan aşırılıklar artık her türlü sınırı aştığından İstanbul'un boşaltılarak bombalanıp yokedilmesi yönünde fikirler ortaya atılacaktı. Bu fikir iki sebeple hayata geçirilemeyecekti. Birincisi bu şehrin sakinleri her türlü yozluğu artık bir yaşam biçimi haline getirdiklerinden başka yerlere dağıtılmaları halinde alışkanlıklarını buralara da taşıyacaklardı. İkincisi ve gerçek neden ise en yüksek karar merkezlerinde çalışanlar arasında İstanbul'un eğlence merkezlerini kılık değiştirip ara sıra ziyaret etmeyenler neredeyse yok gibiydi. Birleşmiş Milletler genel kurulunda alınan kararın arkasındaki sebep de hemen hemen buydu. Şöyle deniyordu kararda, "Her ne kadar İstanbul'da gerçekleşenler geleneklere ve alışkanlıklara aykırı olsa da bu olayları gerçekleştirenlerin hepsi bir zamanlar bizler gibi insanlar olduğundan, sonuçta ortaya çıkanlar iyi, kötü yönleriyle bütün insanlık kültürüne aittir, birey olarak meydana gelen bazı şeyleri kınasak, tarihsel açıdan bakıldığında o şehrin sınırları içinde meydana gelenler insanlığa bir ayna tutarak bizi türlü çeşit açılardan zenginleştirmektedir. Bu yüzden hiçbir şekilde bu oluşum ortadan kaldırılarak tarihsel bir suç işlenemez. Her ne kadar içimiz kan ağlasa da hep beraber, suçluluk ve pişmanlıkla yüklü sonuna kadar izleyelim ve neler olacağını görelim..." İzlediler de, şehir imrenme ve kahır duyguları uyandırarak herkesin gözleri önünde seyahatine devam edecekti. Hareketlerinin sonuçlarına katlanma kaygısı olmayan her türlü alkolle sonuna kadar yüklü bir sarhoş gibi yeryüzünde ilerliyordu. Napolyon ve Nazi orduları gibi binbir fetih duygusuyla dolu olarak Rusya sınırlarından içeriye daldı. Amacı çok açıktı, hiç vakit kaybetmeden Moskova'ya ulaşmaya çalışıyordu. Ama kendisinden önce bütün deneyenler gibi Rusya'nın amansız, kışına ve çamuruna saplanacaktı. Kışı izleyen baharlar ve yazlarda da bir türlü kendini kurtarıp yeterince ilerleyemeyecek, yeni kışın gelişiyle de tekrar, taze bir karla çamura batacaktı.

Olağanüstü azalan hızıyla bu bölgeyi geçmesi her zamankinden çok daha uzun sürdü.

Bütün bu bataklığı aşıp Moskova'ya yakınlarına gelebildiğindeyse garip bir şey oldu ve kimsenin bilemediği bir nedenle bu şehre dalmadan kuzeye doğru yöneliverdi. Yeni hedefinin St.Petersburg olduğu çok kısa zamanda belli olacaktı. Bu sefer hiç tereddüt göstermeyecek ve bu güzel Rus şehrinin derinliklerine süzülüverecekti. Belki de amacı Beyaz Geceleri çalmaktı ama herhalde bu tatlı gece ışığını hiç bir hırsızın çalamayacağını, doğasından gelen bağlarla oraya ait olduğunu bilemiyordu. Yine de İstanbul, orada kaldığı

sürece nefis bir gece ışığının bütün bedenini hoş bir akşam öncesi gibi aydınlattığı ve bu aydınlıkta, geceyle gündüzün arasındaki bu yere ait türlü çeşit zevkin yaşandığı bir yer haline geldi. Sahip olamayacağı güzelliklerden kolayca vazgeçebileceğini de göstermek ister gibi, zamanı gelince St.Petersburg ve yerkürenin bu bölümünü terkedecek ve Beyaz Geceler de çok gerilerde kalacaktı.

Bu kadar yolu aşan ve yürümeyi iyice öğrenen bir şehir için artık yeryüzünün diğer merkezlerine gitmek çocuk oyuncağıydı. Kısa zamanda, bütün ilginç yerlere uğrayarak dünyayı dolaşacağı anlaşılacaktı. Çin'in en önemli şehirlerine, Tibet'e,

Hindistan'a, Afrika'nın belli başlı merkezlerine doğru birbiri ardına yol alacaktı. Bir andan sonra şehrin üstü şeffaf hiç bir şey sızdırmaz bir fanusla kaplandığından okyanusa dalması ve bir sualtı şehri gibi deniz dibinde yol alması artık işten bile değildi. İstanbullular gökyüzünde yüzen balinaları, köpekbalıklarını seyrederlerken şehir bir vatos gibi deniz dibinde usul usul ilerliyordu.

Yol uzundu ama yine de elbette eninde sonunda Amerika kıtasına da ulaşacak bütün Latin Amerika'yı, eski Aztek, İnka, Maya şehirlerinin kalıntılarını, Amazon ormanlarını, kuzeyde kızılderilerin bir zamanlar at koşturdukları vadileri ve çayırları turlayacaktı.

Bütün bünyesine kattıklarıyla o kadar göz alıcı, zengin ve yoğun hale gelmişti ki, artık gerçekten de kaybedilemeyecek kadar değerliydi. Bedeni yeryüzünün ilk

anlarından beri yaşanan bütün tarihsel dönemlerden eserler barındırıyordu. Şehrin sokaklarında gezerken sanki bir zaman makinasındaymış gibi her bir kaç yüz metrede bir, Çin'in, Eski Yunan ve Roma'nın bahçelerinden, antik şehirlerin uzak akşamüstlerinden geçiyormuş gibi değişik hislere kapılıyordunuz.

Şehrin hızı da öylesine çok artmıştı ki neredeyse artık şehir dışına savrulup atılmamak için, insanların günlük yaşamın her alanında emniyet kemeri benzeri araçlar kullanmaları gerekiyordu. Bir andan sonra bütün cadde ve sokaklara insanların onları tutarak yürüyebileceği çelik parmaklıklar kondu. Şehrin dört bir tarafındaki açıklıklardan süzülen rüzgarlar saçları, etekleri, elbiseleri, her noktasından sabitlenmemiş bütün nesneleri uçuşturuyordu. Yine de bu durum hemen hemen hiç kimseyi rahatsız etmiyor, aksine yaşanan her anı daha da bir güzelleştiriyordu. İstünüzde taşıdığınız her şeyi kaybetmemek için onlara artık daha bir sıkı sarılmanız gerekiyordu.

İstanbul defalarca yokolma tehlikesiyle karşı karşıya da kaldı. Özellikle üstündeki bütün açıklıkların kapatılıp suyun altında, okyanuslarda dolaştığı zamanlarda bir kaç kere dünyanın en derin çukurlarına düşme tehlikesiyle karşılaştı. Ama her seferinde gizli bir içgüdüsü varmış gibi son anda yolunu değiştirebilmişti. Çukurlar şehir kapanları gibi kilometrelerce derinliklere uzanıyor, aşağıya bakmaya cesaret edenlerin başlarını döndürüyordu. Köpekbalığı sürülerinin saldırısı, koruyucu şeffaf kalkanda açtıkları gediklerden girip, insanları parçalayıp götürmeleri ise deniz dibindeki yolculukların sıradan olayları haline gelmişti.

İstanbul'un gittikçe artan hızı zaman içinde bütün mantık ve kabul edilebilirlik sınırlarını da aşarak saatte ikiyüz kilometrelerin üstüne ulaşacaktı. Bir zamanlar yılda beşyüz metrelik bir hareketle başlayan bu yer değiştirme merakı artık her türlü tahayyül gücünün ötesine geçerek şehri neredeyse bir yarış arabasına dönüştürmüştü. Herkes bu korkunç hızın verdiği binlerce hazzı tadarken bir yandan da birbirlerine ve gökyüzüne "Nereye kadar?" diye soran bakışlar atıyorlar, tutundukları çelikten parmaklıklardan sökülüp sürüklenmemeye çalışırken, sonsuza kadar sürmeyeceklerini bildikleri bu mutluluk anlarından biraz daha çalmaya ve biriktirmeye çalışıyorlardı. Bir yandan bu şehrin bütün insanlarını sarmış olan ve Mariana Sendromu denen okyanusun dibindeki, yeryüzünün en derin yerine düşme korkularını birbirleriyle paylaşıyorlar, bu çukurdan kurtulmanın mümkün olup olmadığı üzerine binlerce fikir üretiyorlardı.

Dünyalılar artık kendilerine ait saymadıkları bu şehir yakınlarından geçerken ele geçirilmesi mümkün olmayan eski bir sevgiliye sallar gibi el sallıyorlar, gıpta ve şükran gibi çok uzak bir geçmişe ait duyguları içiçe yaşıyorlardı. Şehirliler ise hafta sonu gidilen bir kır pikniğinden dönerken ormanda ele geçirilebilecek bir arınmanın verebileceği tarzda binlerce keyifle yüklü, virajlara girerken şehri kahkahalara boğuyorlar, çelikten parmaklıklara daha bir sıkı sarılıyorlard

ADNAN ÖZDEMİR

AKŞAM

Adam güzel anlatmış hakkını vermek gerek. Ancak iki hafta dayanabildim anlattıklarını yaşamamak için. Yatağın yanıbaşında kitabın kapağında Fötr şapkasını ve bastonunu bir eliyle kavramış, "tabi bu bir direnç sorunu, bu direnci sen istemeden gösteriyorsun, aslında direnci gösteren o son yediğin çeyrek ekmeğin son atomları, sonra sen direnmeye başlıyorsun eh... görüyorsun iki üç gün. Üzülme, şaşırma, elden ne gelir. Ansızın o bidik gübidik bir şeyler yersin olur biter. Saygılarımla." İfrit oldum ya da Fitil.

Psikoloji

Neye Yarar?

Hepsi karşımda bana bakıyorlar belki yirmi yirmi beş tane var. Satayım gitsin sonra yine alırım. Yok yok onlar benim yoldaşım. Bunca zaman satmadım, dayanırım; bu gerizekalı herif güzel anlatmış olabilir, ama kendimi anlattıklarına kaptırmamam gerekiyor. İşte çözüm bu. Onu düşünme; yat uyu, sabah ola.

SABAH

Ben dedim. Sen direnmeyi o kadar basit mi sandın ödüllü herif. Kuşkuluyum senin o ödülü yemediğinden. Yatağın altında duruyor. Evde küçük bir pa-

nom vardı. Tüm sakallı herifler oradaydı. Bir de Fena halde bıyık bir adam. Ne diyordu bıyık adam: "Ümıt etme sıktıret işkence çekersin." Ümıt etmiyorum. Hala yatağın altında mı acaba, kıllar sürücüsünün arasına yapıştırmıştım. Acaba üzeri vernikli miydi? Yok yok tertemiz. Haa ne mi bir deniz yıldızı, kurumuş tam akvaryum için. Ama olmayınca panodaydı. Cidden vernik sürmüş müydüm? Dur bakayım, evet hiç vernik yok. Biraz uçlarından kırılmış.

HALA SABAH

Hayır o herife yenilmedim. Evet ben deniz yıldızını yedim. Ama o ayakkabı parçası yemişti. Üstelik kıtlıktan çıkmışçasına. Benim yediğim şey en azından bir aralar ete benzer bir şeylerdi. Hem aniden yemedim. Oturdum düşündüm uzun uzadıya belki on dakika, peki peki üç. Kusmadım hayır. Üzerime bir izmarit içtim. İşte o bozdu midemi, o yüzden.

Yenilmedim ama satacağım. Hem tokum hem satacağım. İşte o herifle aramızdaki fark. Hava güzel. Kış ama güneşli. The vedir is cold and sandy. Şöyle küçük bir tezgah kurarım. Düzerim kitapları güzelce. Hem öyle ucuza satmam. Aç olan insan ucuza satar.

HALA SABAH

Yok arkadaşım açamazsın tezgah. Tezgah açamazsın. Biz seni tanımıyoruz. Kimsin sen, nesin, polis misin, deli misin? Açım.

Çok dokunaklı bir sıfat. Bu adamlar illegallitenin uçlarında irıt atıyorlar. Hepsi birbirinin aynı. Birinin akışından konuşmaya başlasa, adam yerini bir başkasına bırakabilir ve yerini bıraktığı adam müthiş bir uyum içinde yerini bırakılan adamın aşkını tüm iliklerinde hissederek anlatabilir. Kominal yaşamın zirvesi. Eh tezgah açamam tabii ben nereden bilebilirim şu pis sakallı herifin var olası kuşkulu aşkını. Onlar beni tanımazlar, tezgah açamam. Kimim ben, neyim, polis miyim, deli miyim. Pardon anlatmıştım. Tekrar oldu.

Evet tezgah güzel oldu. Yirmi dört taze. Gıcır gıcır. Tek yırtık yok. Ucuza satmam. Bak Müjgan ben bunu çok güzel. Bunu okudum, bunu okudum, şunu.. onu da okudum. Çay içer misin birader. Yok. Ben seni hiç görmedim sen kimsin? Açım.

Bir kimse, bir ölümün naaş ve kemikleri hakkında hakaret yapar veya tahkir maksadıyla veya meşru olmayan diğer bir maksatla birinin naaşını yahut kemiklerini alırsa bilmem kaç yıldan bilmem kaç yıla kadar ağır para cezası da cabası. Madde 170 küsür. Neydı evet "bir kimse" demek fail herkes olabılır. "hakaret yapar " genel kast, "Tahkir maksadıyla " özel kast, saik var. Tahkır. HKR. Aralarına sesliler koy. HıKaR. Hayır. HaKeR. Hayır. HaKiR. evet. Hakır görmekten geliyor. Şişman adam çalınmıştı ya. Çalan adam onu öyle gördü kuşkusuz. Pöh ulan ölüye bak, ıyy ne kötü çürümüş, mide de maşallah pek enliymiş. En son ne yemişti acaba? Satarım, hem ucuza değil. Abi, abi... satıyo musun? Açım. Kaça abi bu? Dört yüz. İkiyüz vereyim. Olur.

ÖĞLEN

İşte sattım. İki yüz. Gitmeli. Nooldu arkadaş erken topluyorsun. Açım.

Sandviç. Kaşar peyniri, kıvırcık, zeytin ezmesi. İki tane. Süt yarım kilo. Eve pardon odaya, koşarak, uçarak, ışınlanarak. kağıt bitiyor. Roskolnikov gitti. Sattım onu. Olasılık o ki kadrini bilmez eşşeğin biriydi ikıyüz veren. Dokundu tabii, satmak değil. Hepsini yedim, kustum. Uzun uzun düşündüm. Bir sefaletten sonra bir büyük roman. Sefaletle birlikte- sonra değil- küçük mektup kağıt bitti. Tabii pul parası ve zarf da dahil.

Yazarım. HASAN HÜSEYİN HAMSUN.

Nietzsche'ye tanrının öldüğünü ben söyledim.
Herkesin tanrı olmasını istedim.
Kimse tanrı olmaktan kaçamasın istedim.
Kimse tanrısız kalmasın istedim.
Herkes tanrılık nasibini alsın istedim.
Ve hala da istiyorum.
İki cihan aslanlarını sahneye davet ediyorum.
Bin bereket versin.

Şu anda yapmakta olduğumuz, iletişim hologramlarının üzerindeki yazıların buraya aktarılması niteliğindedir, desem de; böyle bir oyuna girimeyeceğim. Nietzsche İzleği, O'na olan saygım ve sevgimden kaynaklanıyor.

Bir gün Seni
Terkedecek

Sabırlı bir bekleyiş içinde
Aşkın hasretiyle didişmekteyim
Seni görünce oldu hepsi
Sevgili niçe bile

Nietzsche'nin kendini arayışı; kendi dışındaki her şeyi reddetmeye yönelişi, kendine en uygun hali keşfetmesiyle hız kazanmıştı... biliyordu ki; Rolü ya da seçimi, ancak ve ancak, sadece kendisine uygundu.

Sıfatları kimler aldı
Bana da bıraksaydınız
Zat halimle özlerim çok
Sevgili niçeyi bile

Nietzsche'nin anlaşıp anlaşamama

kese 'Bol Gelen' "Hal Örgüsü", ancak ve ancak. sadece Nietzsche'ye denk düşer. Zaten öyle de olmuştur. Zaten hala öyledir.

İçime gömersem bir de
Hani kimsecikler görmesin baksa da
Baksa da göremesinler
Sevgili niçe bile

Nietzsche'ye bahane ediyorum. Oyalıyorum seni... Konuya nasıl bağlanacağımızı bilmiyorum. Nietzsche kım? Soru bu'ydu işte: Ben Kim İm?

Hıç mı transsandantal soru'n yok
Gözler susuyor bu durum karşısında
hadi gıt de bir sevgili bul kendine
Sevgili niçe

Ben Kimim? diye sormaya başlayınca insan; Kendisinde varolan "Öteki"ni farkediyor.

'Kendisinde varolan' diyerek; zaman ve mekan platformlarından hem uzak, hem de çok yakın olan Özerk bir bölgeden sözediyorum. Gözlerimizi kapattığımızda, artık beden karanlığı'mızda kendimizle başbaşa kalırız.

İÇ DENEY'e, İÇ Yolculuk'a hazırız demektir. (Belki bazıları bu Hal'e astral, vecd, meditasyon, esrime, konsantre... gibi başka isimleri kendilerine uygun görebilirler.

Lütfen, bundan benim haberim olmasın. Çünkü benim kastettiğim, az önce sıraladıklarım; egzoterik-orfik hallerin kapsamı dışındadır.)

Herkesde varolduğunu sandığım; Öteki dediğimiz içsesimiz, bizimle adeta konuşuyordur.

Evet evet: Konuşuyor.

Eğer üzerinde etüt yapar ve disiplin kazandırırsan. bu İçsesi bir guru-klavuz'a dönüştürülebilirsin. (Bunun için de, önemli doneleri burada anmak istiyorum: Gana Yoga, Raja Yoga, Ramtha, Bataille.)

sesli olmadığını ve işitilmediğini, buna rağmen Konu'yu anladığını farkedersin. Bu ilk basamakta; (Belirli bir nizam üzerinde, bilmem kaç basamaktan oluşan bir düzen yok. Bir-iki-üç... gibi olası basamaklar sözüngelişi ortaya çıkmıştır.) kendi beden karanlığı'nda seninle konuşan Ötekini, bir başkasının "duyamaz" olması seni korkutabilir.

Oysa her an yapmakta olduğun bu diyalog, seni oldukça maceralı bir yolculuğa davet eder. Sanki başka bir dünyanın kapıları açılacaktır. Belki de mikro, antimadde, karadelik Ötesi dediğimiz olası paralel evrenler içimizde, gözlerimizin kapanmasıyla başbaşa kaldığımız karanlıkta'dır.

Uzun bir süre; seninle konuşan Öteki'ni, 'BEN'in sanırsın. Kendini bildin bileli hep seninle varolan içsesine alışmışsındır artık. Böylesi bır ikiliği (Ben ve O) insanın aklına getirmesi çok güçtür:

(Diyelim) Bir bara gittin. Biraz içtin. Keyfe geldin. Sonra da gürültü ve alkolden başın zonklamaya başladı. Tuvalete gittin. İşerken; "Ne işim var benim şimdi burada? Buradaki insanlar çok sıkıcı. Ah ne kadar yalnızım!" dediğin olmuştur herhalde.

Bu sızlanmayı kime söylüyorsun? Kendine söylüyorsan, zaten sen bilmiyordun da mı tekrar söylüyorsun? Yoksa Öteki, barda olmaktan sıkıldı ve barı terketmen için gevezelik mi yapıyor? Söyleyen miyim, söyleten miyim? gibi gibi sorular artar ama, yanıt gelmez. Bir bakarsın ki, onca soruyu kim kime soruyor? İçinde bir kompüter var sanki de, soruları dikte edip yanıt vermesini bekliyorsun?

Elinden bir şey gelmiyor. Öteki veya Ben! Bu ses, her zaman benimle. Hiç rahat vermiyor. Üstelik, kendi arazisiymiş gibi; istediği an, istediği yorumu ya da açıklamayı yapıyor. Yalan da söylüyor bazen. Hatta ben de kızıyorum O'na. Kendime. Öteki, ses ve görüntüye gereksinim duymadan, iletişimini kolayca kurabiliyor. Bunları aktaran, düşünen bile O. Benim düşünmeme fırsat vermiyor. Sadece O düşünüyor.

Sana diyorum sessiz cosmosum
Dört gökkubbe altında saçaklanmış
Cibril koyverdi elini bir de
Sevgili niçe bile

İçindeki o sesi bir kez duydun mu; bil ki, bir daha asla O'ndan kurtulamayacaksın.

Kalkmadan uçanları biliriz
Miskinleri de duymuşuzdur
İsrafil hastalanıvermiş aniden
Sevgili niçe bile

Delirmediysen ikinci kapının önüne geldin demektir. (Basamağımız, şımdi kapı oldu.)

Delirip delirmediğini nasıl anlayacaksınız?

Sanıldığı kadar zor bir şey değil bu. ('BU' sözcüğü, her zamanki gibi rekor peşinde.)

Ancak SAN ve AT şebekeleri üzerinde yol alanlar için biraz zorlayıcı olabılir. Sanatın Trajik Yazgısı, en çok bu sendromdan köreltilmiştir.

Dile dolanan şizofreni takıntıları, konumuzun dışındadır.(Şizofreni: zihin kanseri) Delilik'i erdem bilenlere, söyleyecek bir sözüm yok. Eyvallah!

Delirip delirmediğini nasıl anlarsın:

okuyarak zaman geçirirsin; akşam evine dönersin; keyif yaparsın; televizyon seyredersin; ertesi güne aktarılması gereken şeyleri düşünürsün; yatıp uyursun; rüyalar görürsün(Hepimiz rüya görüyoruz. Bu ortak yazgımız seni şaşırtmıyor mu?); sevişirsin; düşünürsün; üzülürsün; hüzünlenirsin; mutluluğu bile aradığın olur; dostlarını özlersin; yalnızlığından sıkılırsın; bazen sıkılmazsın; insanların seni anlamamalarından şikayet edersin...

Yukarda saydığım ve benzeri gibi meziyetlerden en az oniki tanesine sahipsen, deli değilsin demektir. Çünkü Deli, zihnini serbest bırakmıştır. Oradan çıkıp kurtulmanın yollarını araştırmaz, aklına gelmez bile. Her zaman TEK'tir. Platoniktir. Mekanı problem etme. Ortam bilincinden muaftır. Grotesktir.

Deli erkekler biraz red kit
Deli kadınlar biraz şekerkız candy
Feylosoflar delirmez
Sevgili niçe bile

Öteki beni oyalamaya devam ediyor. Kendisini açımlama talebinde bulunuyor. Üstelik bunu büyük bir ustalıkla yapıyor. Sözcüklerin ve öykünün cazibesine kapıldığımı biliyor. Bence aslında her şeyi bilen, O. Konuşan bile O. Bugüne dek, daima öteki'nin dediği oldu. Artık kimin efendi olduğunu göstereceğim.

Böyle dediğime bakma. Efendilik iddiasında falan değilim. Bunu da O uydurdu. Öteki hala beni oyalıyor. Girdiğimiz ikinci okyanusta doyasıya yüzmek istiyor. Sanki ben istemem!

Ancak önemli işlerimiz var.

Öteki, her zaman benden daha hızlı davranıyor. Herhangi bir eylem öncesinde, ben asla; "Şimdi şunu konuşacağım", "Şu tümceyi aktarayım", "Bu konuyu düşüneceğim şimdi" diyemiyorum. Desem de, dilediğim o edimleri, yine O bir yerlerden bulup getiriyor. Gelen o kararı ben okuyup dile getiriyorum. Bir de sahipleniyorum. İnsanlar, her zaman her yerde spontane konuşmaz mı? Rol yapsan bile, daha önceden yazılmamış bir diyaloğu arkadaşınla nasıl yaparsın? Her zamanki gibi yaparsın. Yani, nasıl oluşacağını bile düşünmeden...

Kovmak istediler kargaları
Ki onlar eskiden bembeyazdı
Tekrar sevemez miyiz onları
Sevgili niçeyi bile

Hep sözler ağzımdan soluklandıklarında fark ediyorum ne dediğimi. Oysa bugüne dek bu olayın, konuya ne kadar iyi hakim olduğumu gösterdiğini sanırdım. Öteki'nin varlığından haberdar olunca işler değişti.

Bilen, bilmek isteyen, bildiren O. Ben birşey bilmiyorum. Çünkü öteki'nin bu nasıl becerdiğini bile anlamıyorum. O önermeleri bir şekilde toparlıyor, sentez yapıyor; düşünce balonları, konuşma olarak beliriveriyor. Konuşurken, söylediğim şeyi kendime söylüyormuşum gibi geliyor. Hatta söylerken, bir yandan ben de öğreniyorum. Bir şeyler anlatırken, kendi kendime "A! çok doğru" dediğim bile oluyor. Oysa onlar benim ağzımdan çıkıyor. Evet! Ağzımdan çıktığına yemin edebilirim. Bir şekilde, zihnimde sezinlediğim bir önermeyi okuduğumu farzedelim.

O zaman o önermeyi oraya yazan kim?
Soytarılar bile ah güldüremedi kralı
Var
Sevgili niçe bile

Öteki, övünerek giriyor araya. (Aslında hep O'nun konuştuğunu unutmak gerek.) Öteki, benim bilmediğim bir yerlerden, ışıkhızından daha hızlı bir biçimde, takyonik belki de larksonik, bilinçaltı'na giriyor. "Bilinçaltım" demiyorum. Bundan henüz emin değilim. Bir gün kendisini tanıtacaktır mutlak.

Öteki'nin kolayca girip çıkabildiği bu birleşik alan çeperlerinde, sonsuz dosyalar vardır herhalde. Kozmos kütüphanesi ve Kozmos akaşa kayıtları, Yaradılış belgeleri gibi gizil hazineleri vardır belki de. Bilmiyorum.

Zifiri görgü
Köz göz
Lif lif laf
ya Sevgili niçe

Bu konuda (birleşik alan) araştırma yapmak istersen; Kömür, Premordial ve Madam Blavatsky'yi biraz karıştırabilirsin.

Noktayı dölleyince ya rab
Huriler belirdi sayısı pek çok
Herkes onları öpmek ister
Sevgili niçe bile

Üçüncü eşiğe geldiğimde (kapılar eşiktir bize, "kamu alem birdir bize", anlıyorum ki; Öteki bilinç ve bilinçaltı arasında aracılık yapıyor, resullük yapıyor. Bu resulün bir bildiği vardır elbet, diyorum.

BEN dediğim Ben, ne arıyorum peki?

Keşke bu soruyu sormasaydım, diye çok pişman olacağına eminim. Ama artık soru soruldu. Biz çıkalım kerevetine:

NE ARIYORUM'un yanıtı olmasa da; aramamam için hiç bir neden olmadığını ÖTEKİ önemle vurguluyor. Elinde, değerli donelerin olduğunu söylüyor:

Koskoca evrende, sen şu bir met-

Kimim?" sorusuna yanıt verememen; nasıl oluyor da, özgüvenini sarsmıyor? Aptal yerine konmaktan korkmuyor musun? Kim olduğunu bilmiyor musun? Zaten bilsen ne farkeder. Nasılsa öleceksin... İşte asıl mesele bu: Ölümü düşünmek istemiyorsun.

Sen mi geldin
Hoşgeldin
Girseydin
Sevgili niçe

ÖLÜM ile dalaşmak istemiyorsun. Ölümden konuşmayı insanlar sevmiyor. Ölümü kimse bilmiyor. Bilmek için onu düşünmek bile insanı korkutabiliyor. İnsanın, yaşlandıkça ölüm korkusunun artması normal değil midir? Düşünsene; okul yıllarındayken, zihninde bunlar yoktu: Sanki hiç ölmeyeceksin, gibiydi. Sen ölene kadar; bir iksir bulunur, artık hiç yaşlanmaz ve ölmezsin, diye düşünüyordun herhalde! Ölüm kapısı aralamaya başlayınca, artık kaçınılmaz sonun az gerisinde olduğunu hiç aklından çıkartamazsın. Ölümü nasıl karşılayacağın üzerine, cesaretinin izin verdiği müddetçe, bir takım formüller aramaya koyulursun.

N 'oldu ya? Ne güzel yaşıyorduk! Ben burada kalsam, olmaz mı. Diyemezsin ölüme. İNSAN İÇİN "KARABASAN"DIR ÖLÜM. Kendi ölümümüzü düşünürüz: Acaba acı çekerek mi öleceğim? Eyvah! Ya canım çok acırsa? Hatta çok çok çoook Yanarsa, ne yapacağım? Ölümden sonra ne olacak peki? Kendimi bilecek miyim? Ya sevgilim. Ölümden sonra yaşam var mı Cibril? Ya varsa? Tanrı var mıdır? Ya yoksa? Ya varsa? Dur bakayım; Kutsal kitapta 'ÖLÜM 'ile ılgili neler yazıyor: "Herkes ÖLÜMü tadacaktır!"

Kurtuluş yok. Kendini nasıl hissediyorsun? 'HERKES ' Listesinde adını gördün artık. Öleceksin. Şimdilik; ölmemeyi başaramayacağımıza göre, yapılabilecek tek şey; "Ölüm Korkusu" ile **"Allah korkusu"** aynı şeylerdir.
"Allah'tan korkunuz" ibaresi;
ÖLÜM üzerine düşünmekten vazgeçmeyin (momento mori) anlamındadır.
Aura'nın rengi, Kırmızı'dır. Aynı zamanda, birinci çakra ve diğer potansiyel merkezlerin giriş kapısıdır.
ÖTEKİ'nin en çok ikamet ettiği bölgelerdir.
UFO inişleri de bu ilk merkezden gerçekleştirilir.
Baştan sona kadar,
Miraç yolculuğu'ndan Berzah'a kadar,
diğermerkezlere eşlik ederek;
KIRMIZI-ışık, LA-ses FREKANSI'ında IŞIMA-ateş'sını sonsuza kadar sürdürür.

Durumu daha iyi anlaman için, çok basit bir deney önerebilirim:

Önce rahat edebileceğin bir yere yüzüstü yat. Gözlerini kapat. Nefes al ve bir daha verme. Nefesini tutacaksın ama, kendi nefes tutma rekorunu egale etmen için değil. Kesinlikle, nefes almayarak ölmeyi denediğini düşünmelesin. ÖLÜM, sana parmak ucunu gösterecek. Göreceğine o kadar eminim ki; sana garanti veriyorum. Bir dakikadan daha da fazla nefesini tutmalısın. Standart nefes tutma halinin çok çok üzerine çıkmalısın. Sanki dayanamayacakmışsın gibi oluyor ama, hiç de öyle değil. Bigüzel dayanıyorsun.

ÖTEKİ, mızıkçılık yapıp seni caydırmaya çalışabilir. İlk tuzak, BU. Sakın dikkate alma. Devam et. ÖTEKİ, bu sefer bedenini öne sürecek. Kalp atışların değişecek. Net bir biçimde, kalbinin attığını duyacaksın. Doğduğun andan itibaren, hiç durmadan kasılıp gevşeyerek devinen bu ESRARENGİZ YAPI, az sonra duracakmış gibi sinyaller vermeye başlayacak.

Kalbin pompalayamadığı kanın içinde boğulduğunu sanacaksın. Normaldir. Gözlerinin kapalı olmasından dolayı; mekan ve boyut olarak, kendi eterik bedeninin karanlığında yaşanan bir takım 'imaj ' ve 'Vizyon ' patlamalarına tanıklık edeceksin. (Aslında bu işlemi her an, ama daha hızlı bir biçimde yaptığımızı daha sonra anlayabileceğizdir umarım.)

Kalp, Bedenin her yerinde 'SIZLANMA SİNYALLERİ ' verecek. Sinyaller Beynine ulaştığında, senden geri dönmen istenebilir. İşte burası çok önemli: Beynindeki Hipokampus sakinleri toplu felç sendromunu yaşamamak için direnişe geçmek isteyecekler.... (HİPOKAMPUS BÖLGESİ: beynin hafıza ve üçboyutlu uzay algısından sorumlu bölgesi.)

"AZ SONRA ÖLECEKSİN" vurgusunu açık ve net bir biçimde duyumsayana kadar, direnişini sürdürmelisin. Çünkü birazdan ÖLÜM sana 'tırnağını' gösterecek, onunla tanışmış olacaksın. Bununla kalmayıp, Karanlığının her yanını KIRMIZIya boyadığını farkedeceksin. Ve tabi ki, KORKU denen HALin bizzat kendisi olacağını söylemek istiyorum.

Yaşamın neredeyse bitecek: bedeninde yaşanan bir hayli fazla hücre katliamına tanıklık ettin. Yıllarca sadece bu bedende varolup yokolan her zerre, artık çalışmaktan vazgeçmeyi düşünüyor. Belki de çok yakında KALIBI bırakacaksın. Kabukları kıracaksın.

Ölü bir beden görmüşsündür. İşte ölüme dair görebildiğin tek şey belki de O'dur. Şu anda büründüğün beden; bir gün hareket etmeyecek, susacak. seni terk edecek. (Yoksa sen mi onu terk edeceksin?)

ALİ

..... Küçük bir kızım ben, su perilerinin izinde/Yeryüzünün kimliksiz baharlarını yaşayan/Küçücük depdebi depdebeşik/Bir Kızım ben/Ve o koca-man adamların utanmayan yanlarını öpüyorum... Derya

Sanırım dün geceydi, babam arsızca

Küçük Kızın Büyüklerle

Dansı

---

girdi rüyama. O'nu ne kovabildim ne de kal diyebildim. Babamdı; sarıydı-sıcaktı, karaydı-soğuktu. Sokaklarda ve düş faki-ri gecelerde erkek yüzlerine baktım, hiçbirinde o yoktu.

Babamdı, omuzları eğik, efendiden bir adamdı.Hep kentinden ve kendinden

kaçmak istedi. Terminallere gidip, bir-iki saat volta attıktan sonra gitmekten vazgeçtiğini söyledi, karanlığın ticaretçi kuşlarına.

Benim babam günahkardı ama tanrıyı incitmedi. Belki de içine itildiği kavgalarda, erkeklerin Fahişe yanlarını hiç görmedi, hiç bilmedi. Birbirimizle rastlantılar sonucu tanıştık, sıcaktı, üç-dört dakikaydı, sıvı ve yapışkandı. Ben O'nun içinden kovulan bir yanı oldum.

Tanrı yasa yapıcıdır, ben yasalara inanmam dedim sustu, bak bu aç köpek bakışlı adamlar sevgilimdir, ... dedim, sustu!..

Benim babam; kendi sesiyle bile boy ölçüşemeyen bir korkaktı dostlar. Yaşamı deneyimlerle zenginleştikçe yavaşladı. Ve o talihsiz ırzına geçilmiş koyu renkli paltolarına sarıldıkça üşüdü. Evimizin yakınlarında ayıkken ve uyanıkken sendeledi. Babam, renkli iplerin gizli düğümlerini çözemedi. To...siz ve t...umsiz bir rüzgarda, kara buğday renkli gövdesiyle kanalizasyon çukuruna gömüldüğünde hiç şansı kalmamıştı artık. O'na en çok talihsizlik yakıştı.

Benim babam, kara bir gölgeydi dostlar. Hiçbir masanın, hiçbir toplantının adamı olamadı. Salt amatör bir insandı. Otuz bir çektiğinde dilinin tutulduğunu söyledi, Tarlabaşındaki çocukluk arkadaşları. O, profesyonel bir şeytanın acemisiydi. On sekizinde kendi mağarasını buldu. Şarkısız ve şiirsiz yaşadı. Bölücülerden ve kürtlerden abartılıca korktu. Ruhunu dolara, umudunu kredive bağladı. Benim babam, kendini eğitene, kırbaçlayana tapınan bir yerküreliydi dostlar.

Sanırım dün geceydi, babam arsızca girdi rüyama. O'nu ne kovdum ne de kal diyebildim. Babamdı; sarıydı-sıcaktı, karaydı-soğuktu.

Bana yeraltından mektup göndermedi.

Bana Orta Asya'dan nasıl kovulduğunu anlatmadı.

Hiç kimsede o yoktu, onda da hiç kimse yoktu...

DERYA DUMAN

27 Aralık '97 - Kadıköy

İşte zaman ırmağını tersine yüzmek isterim, dediğimde bunu demek istiyordum: Belli olayların sonuçlarını silip her şeyin başlangıcı olan bir durumu tahtına oturtmak için. Ama hayatımın her anı yeni olgular yumağını da kendisiyle birlikte getiriyor, bu olguların her biri de kendi sonuçlarını; bu yüzden, yola çıktığım sıfır noktasına ne kadar dönmeye çalışsam, ondan o kadar uzaklaşıyorum.

İtalo Calvino (Bir Kış Gecesi...)

Hayatınızda hiç değilse bir kez belli bir ANı hiç yaşamamış olma, zamanı geriye çevirip o ANın öncesinden yeniden yaşamaya başlama isteği geçmiştir

Zamanın iptali

içinizden: Polise enselenme ANı, başka bir arabaya çarpma ANı, sevilen birini yitirme ANı, gibi. Kimisinde bu bir istek olmaktan çıkıp zorlantıya dönüşür. Böyle bir durumda zihin öyle büyüsel bir tarzda işler ki, olmuş bitmiş olan ya da olup bittiği düşünülen bir şey olmamış kılınmaya, etkisizleştirilmeye çalışılır. Pek yerine oturmayan bir Türkçeyle "yapıp- bozma" diye çevrilen bu zihinsel düzenekte kişi, geçmiş düşünceleri, sözleri ya da eylemlerinin olmamış olmasına; gerçekte ya da düşüncesinde yaptığı ya da yaptığını düşündüğü olumsuz bir eylemin etkisini kaldırmaya, yapılmamış gibi saymaya çalışır. Almanca

aslı "ungeschehenmachen" (olmuş olanı etkisizleştirmek), Fransızcası "annulation retroactive" (geriye dönük yürürlükten kaldırma) olan "undoing" sözcüğünün yetersiz bir anlatım olduğu çok belli olduğu için hemen her zaman "undoing what has been done" (yapılmış- edilmiş olanı iptal etmek) şeklinde kullanılır. Her durumda anlatılmak istenen, zaman sanki tersine çevrilebilirmiş gibi, geçmişte olup bitenlerin ortadan kaldırılmaya çalışılmasıdır.

Düşlemde de olsa bağlantısız bir eylemin çok uzak sonuçları olabileceğine (elektrik düğmesine basmakla babanın ölebileceğine) ya da nazar değmesin diye maşallah diyerek veya kötü bir olaydan söz edildiğinde tahtaya vurarak bizim de başımıza gelmesinin önlenebileceğine duyulan büyüsel inanç üzerinde düşünmeyi başka zamana bırakıyorum. (Aslında çok da sağlam durmayan, kayan bir inançtır bu. Hemen ardından karşıtı düşünce/eylem gelir ve böyle yineler durur.) Merak ettiğim şu: Zihnimiz böyle bir düzenek kullanabildiğine (zaman içinde geriye dönüp düzeltmeler yapabildiğine) göre, bildiğimiz anlamda -akıp giden- bir zaman kavramına sahip olduğu söylenebilir mi? En azından bilinçdışı düzeyinde böyle olmadığını biliyoruz. Çünkü bilinçdışı işleyiş zaman tanımaz. Orada ne zamanın bir yönü, ne de düzeni vardır. Düşlerde, sanatta, ruhsal rahatsızlıklarda zamanda geriye gidilebilir, ama "normal", "mantıklı" zihinsel işleyişte her şeyin bir sırası, zamanın bir akışı vardır. Gündelik hayatımızı da bu "normal" duruma göre düzenler, hiç bir zaman "dün işimi yapacağım, bugüne bir şey kalmaz" diye düşünemeyiz. Olağan dünyamızda zaman hep ileriye doğru akar, geriye dönmesi düşünülemez.

Zamanın neden böyle algılandığı sorusuna en iyi yanıtı fizik verir: Zamanın ilerlediği duygusunu oluşturan şey, termodinamiğin ünlü ikinci yasasıdır, yani entropi yaşam. Buna göre, bütün kapalı sistemler düzensizliğe kayma eğilimindedirler. İşte zamanın yönü de düzensizlik artışının olduğu yöndür; yani bir masadan vazonun düşüp kırıldığı yöndür. Eğer vazonun parçalarının birleşerek masaya doğru fırladıklarını görürsek, bunun bir film hilesi olduğunu ya da düş gördüğümüzü biliriz. Ancak, bütün bunlar da sadece şu demektir: Düzensizlik zamanla artar, çünkü zamanı düzensizlik artışıyla ölçeriz.

Yoksa -doğa gibi- bilimin de zamanı yoktur. Özellikle modern fiziğin gelişimiyle birlikte mutlak zaman ve uzay kavramları ortadan kalkmıştır. Örneğin görecelik kuramı, biri ışık hızına yakın bir hızdan seyreden bir uzay gemisiyle yolculuğa çıkan aynı yaşta iki kişide dünyada kalanının daha fazla yaşlanacağını göstermiştir. Ya da mikrodünya (parçacıklar dünyasında) her parçacığın bir antimadde eşi olduğu ve bu antimaddenin zaman içinde geriye doğru hareket ettiğinden söz edilmektedir.

Doğada elbette doğrusal (düzensizlik artışı gibi), döngüsel (gece, gündüz/ yaz, kış gibi) ve kaotik (yeni ortaya çıkışlar, çatallanmalar gibi hareketler bulunmakla birlikte bizim gündelik dilde anladığımız gibi akıp giden bir zamandan söz edilemez. Öyleyse, zihnimiz böyle bir kavrama neden gereksinim duymuştur? Bunun tümüyle pratik gereksinimlerden kaynaklandığı söylenebilir. İnsan doğayı olduğu gibi algılasaydı, örneğin, perspektif duygusu olmazdı. İnsan doğayı çarpıtarak algılar ve bunu yaparken kullandığı işlemlere mantık adını verir. Pratik etkinlik içinde nasıl diğer mantıklı düşünce yolları geliştirilmiş ve bu sayede doğa dönüştürülmüşse, zaman kavramı da evrenin kimi özeliklerinden yararlanarak (akış, döngüsellik, gibi) kurulmuş ve hayatın "düzenlenmesinde" kullanılmıştır. Ancak, bir çok mantıksal işlev gibi zaman anlayışı da insanı kısıtlayan, tutsaklaştıran bir hale gelmiştir.

İnsanın olağan, gündelik, mantıklı hayatı insanlığa büyük bir uygarlık, tek tek insanlara bir çok yetenekler /olanaklar kazandırmış olmakla birlikte, bu arada yitirdikleri üzerinde de durmak gerekir. Bütün bu doğayı dönüştürme, ona egemen olan etkinliği, aynı zamanda insanın doğadan, dolayısıyla kendisinden de uzaklaşmasına yol açmıştır. Bu uzaklaşmanın bir çok göstergesi olabilir, ama bunların belki de en önemlilerinden birisi, insanın tarihselliğe (gündelik zamana) mahkum olması, doğanın bir parçası olarak kendinden varolan zamansızlığı unutmasıdır. Kendinde vardır, çünkü bilinçdışı insanın zamandışı, tarihdışı, kollektif, evrensel yanıdır. Yitirdiklerini biriktirdiği yerdir. Bu yüzden, bütün tinselliklerin anımsattığı/hissettirdiği (tanrısal zamanı, şiirsel zamanı, düşsel zamanı düşünün) bütünleşme duygusu için, bilincin bilinçdışıyla, benin ötekiyle, insanın doğayla birliğinin farkına varmak gerekir. Zamansızlık ANları, bu Eliade'nin sözleri veriyor: "Tarihsel şimdiki zamandan çıkarak, aşkın ve dinin ebedi şimdiki zamanıyla bütünleşmek için, iyi bir müzik dinlemek veya aşık olmak yeterlidir."

HAKAN ATALAY

Biz insanlar yaşamdan ne isteriz?

Ah bir bilsek ne isteyeceğimizi, "cümle eksiklerimiz bitecek" ama nedense isteklerimizi de, eksiklerimizi de bir türlü bitiremiyoruz!

Açsak doymak isteriz, doygunsak da acıkmayı bekleriz. Yalnızsak birilerine yakın olmak isteriz, yakınlaşınca da sıkılırız, kendi adamıza kaçmak isteriz. Yaşamımızı sevilmeye, ilgilenilmeye, başarmaya, saygın olmaya endeksleriz, ama ne var ki bunlara kavuşup doygunluğa ulaştığımızda da değersizleştiririveririz.

Bir düzenimiz olsun, yerimiz yurdu-

Yapma Cennetler

muz belli olsun, geleceğimiz azbuçuk belirli olsun da kendimizi güvende hissedelim isteriz, ama gelin görün ki düzenimiz oluştuktan sonra bu monoton gidişten çabucak sıkılıveririz. Yeni yaşantılarla bir uyarılış içinde olmaya yöneliriz.

Haz ister, acı istemeyiz elbet (mazoşist değilsek!). Olumlu duygular yaşamak, yaşadığımızı iliklerimize kadar hissetmek, bununu da uzun sürmesini ya da sık sık tekrarlamasını isteriz. Acı veren yaşantılarla karşılaşmamak, en hızlı ve en etkili şekilde onlarla başa çıkmak

ya da kaçınarak onların etkisini en aza indirmek isteriz. Huzura dinginliğe, dengeye ulaşmak isteriz bir taraftan, gelişmek, atılmak, fethetmek isteriz diğer taraftan.

Sürüden ayrılanı kurt kapar korkusuyla başkalarına benzemeye çalışırız, ama biricikliğimizle övünebilmek (yoksa avunabilmek mi) için farklı olmak isteriz.

Bu birbirine zıt görünen, ama aslında yaşamda bizi ayakta tutan ve yol aldıran isteklerimizden hangisine ne zaman yöneleceğimizi biyolojik dürtülerimiz, doygunluk düzeyimiz, içinde yaşadığımız kültür, geçmiş deneyimlerimiz, ahlak anlayışımız belirler. Ortalama istek düzeyinde olağan, sıradan yaşantılar deneyimlenir.

Bunlar kayda değer yaşantılar değildir. Oysa insanlığın tarihini yazan, bilim ve sanat gibi yaratıcı, savaş gibi yıkıcı süreçlerle yaşamı renklendiren duygular ve davranışlar olağandışı yaşantılardır.

Artmış istekler, aşkın davranışlara zemin hazırlayabilirken, sapmış davranışlara da yöneltebilir. Çünkü sosyal açıdan uygun yollardan bu kadar yüksek doygunluk sağlamak olası değildir. İnsanlar acilen, hızlı bir şekilde yüksek düzeyde doygunluk sağlamanın en iyi stratejisi olarak uygun olmayan davranışlara yönelirler. Ne varki sapkın davranış nadiren bu sapmış duyguları doyurmaya yeter. Bu durumda mutsuzluk neredeyse olağan bir sonuç olur.

Bireyin doyum için gereksindiği pekiştirici miktarı, sapmış davranışı anlamamızda anahtar olabilir. Uygun davranış genellikle küçük ya da orta miktardaki bir pekiştirici izlemekteyken, uygun olmayan davranış yüksek miktarda pekiştirici sağlama stratejisi olarak ortaya çıkarmaktadır. Örneğin alkol bağımlılığında sorun bireyin içmesi değil, çok fazla içmesidir. İlgi bağımlısı olanlarda sorun ilgi arayışı değil, çok fazla ilgi, sevgi ve onay arayışıdır. Başka bir deyişle "doymak bilmemesi"dir.

Sapmış davranış ya birey belirli bir tipteki doyumu çok fazla istediğinde ya da anksiyete, engelleme gibi kaçındırıcı uyaranlara dayanma gücünün az olduğu durumlarda ortaya çıkar. En küçük engellere bile dayanamama da bireyi uygun olmayan çözüm yollarına sürükleyebilir.

Günlük yaşamın güçlükleriyle başa çıkmaya çalışırken, bir an için sorunlarımızdan, sıkıntılarımızdan uzaklaşmak, beynimizi acı veren uyaranlaradan korumak isteriz. Dizginlerimizden kurtulup neşelenmek, çoşmak, uçmak isteriz. Haz ve keyif almak, aşkın deneyimler yaşamak isteriz. Dördünü, beşinci boyutlara geçmek isteriz.

Dünyayı değiştirerek bunu başarmak olası değil. Ama beynimizi etkileyerek ruh halimizi değiştirmemiz olası. Bunu sağlamanın en kolay yolu da "büyülü" bir maddeye başvurmak galiba Baudelauire'in de dediği gibi;

.....durmadan umutlarını kızıştırmaya ve sonsuzluğa yükselmeye özlem duyan insan zihni, bütün ülkelerde ve bütün devirlerde kişiliğini çoşturarak bütün isteklerinin amacını, o kelepir cenneti bir an için gözleri önünde canlandırabilen maddelerin tümüne karşı çılgınca bir yakınlık gösterir ve son olarak farkında olmaksızın cehennemin sınırlarına kadar ilerleyerek kökenindeki yüceliğe tanıklık eder.

Yaşam dinamik bir süreçtir. İç ve dış dünyanın karşılıklı olarak denge içinde etkileşimde olabilmesi, bir taraftan da yeni uyarımlarla gelişimini sürdürmeye açık olabilmesi için beynimizi ve bedenimiz gerekli donanıma sahiptir. Bu süreçte en önemli unsur beyninde bilginin işlenmesidir ki bu da sınır hücreleri arasında bilgi akışını sağlayan dopamin, noradrenalin, serotonin, GABA, subs-P gibi kimyasal aracı maddeler aracılığı ile gerçekleşir. Haz ya da acıdan kaçınma yaşantıları için pekiştirici olarak kullanılan uyuşturucu ya da uyarıcı maddeler duygu durumu ve benlik saygısını yükseltici, kendini iyi hissettirici, uyanıklık sağlayıcı, enerji arttırıcı ya da gevşetici etkilerini beyinde pekiştirici süreçleri ilgilendiren sinapslarda bu kimyasal aracı maddelerin salınımını ya da geri alımını etkileyerek gerçekleştirirler. Bu etkiyle sinapstaki bilgi akış hızı değişir ki, bu da duygu, düşünce, bellek ve davranış değişikliği şeklinde yansımasını bulur.

GABA bireyi kaygı yaratan aşırı uyaranlardan koruyucu bir sistemdir. Benzodiyazepinler ve alkol gibi maddeler GABAerjik sistem üzerinden anksiyeteden kaçışı sağlayarak negatif pekiştireç olma özellikleriyle bağımlılık geliştirirler.

Beyin, nörokimyasal haz kaynakları olarak kendi opiatlarına, endorfin ve

enkefalin sistemine sahiptir. Bunlar insanın emek gerektiren çeşitli eylemleriyle doğal olarak aktive olurlar. Oysa kokain, amfetamin, opioid gibi maddeler hızlı bir etkiyle yoğun duygulanım, uyarılma ve keyif yaşantıları sağlarlar. Daha yüksek düzeyde bir bilinçlilik sağlayan LSD ve benzeri maddeler de ödül sistemi üzerinden etkilidirler. "Ödül" niyetiyle gidilen yapma cennete bir de Baudelauire aracılığı ile göz atmak ister miydiniz?

"..... çevresindeki nesnelerin tüm, onun içinde düşünceler dünyasını çalkalayan birer araç olmuştur; bu düşünceler her zamankinden daha renkli, daha canlı, daha incedirler ve büyüleyici bir parlaklığa bürünmüşlerdir. Göz alıcı binaların, basamak, basamak sıralandığı o görkemli kentler, özlem dolu bir rehavet içinde körfezde salınan şu güzel gemiler, güzel biçimler ve başdöndürücü renklerle dolup taşan müzeler, tek bir sesle konuşan biraraya getirilmiş çalgılar, süslemenin bilimi ve bakışın yönetimi ile daha da güzelleşen, büyüleyici kadınlar, işte bunların hepsi benim için, benim için yaratılmışlardır. İnsanlık benim için kurban edilmiştir, çalışmıştır, boğazlanmıştır. Benim o amaçsız çoşkuma, bilme ve güzellik iştahıma yem olsun diye!

Ya ertesi gün? O korkunç ertesi gün? Bütün organları dökülmektedir, yorgundur, sinirler gevşemiştir. İç gıcıklayıcı ağlama istekleri, uzun süreli kendini bir işe verememe, yasak bir oyuna girmiş olduğunuzu acımasızca duyurmaktadır size. Birgün önceki parıltısını yitiren o iğrenç doğa, bir bayramın melankolik döküntüleri gibidir artık. En çok saldırıya uğrayan da tüm yetilerimizin en değerlisi olan irade olmuştur..."

Alınır alınmaz etkilerini gösteren bu maddeler daha önce varolan psikopatolojilerin üstüne binen öğrenme ve pekiştirme süreçleri ile hızla alışkanlık ve bağımlılık geliştirirler. Hem öfori yaşantısını yeniden deneyimlemek, hem de yoksunluk belirtilerinden kaçınmak için daha sık madde alımına başlanır. Madde aracılığı ile duyum eşiği yükselen bireyin bütün yaşamı maddenin yarattığı duyumları aramaya, bu yolda fazlaca zaman ve enerji harcamaya yönelir.

Beyin artık bu maddelerin varlığında dengesini sürüdürebilir duruma geldiğinde bağımlılık gelişmiştir. Bilgi iletisini ve ruh halini aynı şekilde sürdürebilmek ancak maddenin varlığında gerçekleşir olmuştur. Beynin esnek bir yapıya sahip olan korteks kısmı deneyime dayalı olarak geliştiği için giderek duyum eşiği giderek yükselir ve aynı düzeydeki etki için daha fazla maddeye gereksinim duyulmaya başlanır. Artık beyinde geri dönüşü olmayan bir değişme olmuştur. Beyin, bu maddelerle yeniden programlanmış olduğundan kontrol kaybedilmiştir. Bireyin istemi üzerindeki gücü, madde tarafından elinden alınmıştır.

Yine Baudelauire'e başvurmak istiyorum burada;

".....esrar tek başına yaşanılan bütün hazlar gibi bireyi topluma yararsız, toplumu da birey için gereksiz kılar; çünkü bireyi durmadan kendisine hayran olmaya iter ve hergün kendi Narcis yüzünü hayran hayran seyrettiği o ışıklı uçuruma atar.

...iradeyi kırma niteliğinden dolayı bir yandan verdiğini öte yandan geri alır. İmgelemi verir ama bundan yararlanma yetisinden yoksun bırakır.

Yaşam koşullarını kabul etmeyen insan ruhunu satar. Tanrı olmak istemiştir ama işe bakın, denetime gelmeyen bir yasa gereğince kendi doğasının altına düşmüştür. O artık parça parça kendisini satan bir ruhtur.

Ama insan gökyüzüne erişmek için eczaları ve sihirbazlığı imdadına çağıracak kadar terkedilmiş ve dürüst araçlardan yoksun bırakılmış değildir. Hurilerin dostluğunu ve başdöndürüü okşayışlarını karşılayabilmek için ruhunu satmaya gerek yoktur!

Kara büyü insanları aldatır,sahte bir mutluluk ve ışık yakar.

.....biz ozanlar ve filozoflar, birbirine eklenen çalışma ve düşünme yoluyla ruhumuzu yeniden canlandırdık, tazeledik. İrademizi sürekli olarak sınamak isteğiyle, kendi adımıza gerçek güzelliklerden bir bahçe kurduk..."

SÜHEYLA ÜNAL

Hilal
Ülkü
Lale
Yasemin
Ayşe

Akrostiş

A. TANER ELHAN

Daha önce olmadın, yaşamadın;

bilemezdin ki, düşünmek ve yaşamak arası uçurumları çokca sezinledin sadece, öğrenmenin birikimselliği bir yana ilerlemeci olduğuna hiç inanmadın ve ileri-geri ile başlayan onca ayrımın hiçliği ile çıktın yola, çıkılan yer neresiydi, bir yere varır mıydı, burnunun dikine miydi bilmedin ve önemseme gibi bir belaya hiç meyletmedin. Oysa ne renkli

---

Kaçıncı Tekil

---

ve görkemli durakarı vardı, duraklar açık ve netti üstelik. Ortak akıla uysan da olurdu; bu birikimi ile göstergeleri ile süreni görmemek körlüktü ya da gerçekçi bir bakış açısı geliştirmeyen bireylerde görülen sanal bir dünya yaratım çabasıydı ve tedaviyi zorunlu kılabilirdi.

Yaşanılanın adı üstündeydi, müspetti. Karşıtını barındırmazdı. Karşıtını yoksa-

yarak ilerlemeyi barındırdı içinde, nasıl oldu bilinmez ama böyle görüldü. Müsbet iktidarı diktatöryaya dönüşürken değilini bile yok etti. Düşünme yokedilmedi ama bölündü mutlaka. Bölünme ile anlam kaybolur, hiçlik değildir bu. Hiçlik istendi ve pragmatikti ve pragmatik olan her bölünmeye izin ardı. Duyular gibi, akıl gibi öncüller ve güçlerle donanmış ve kavramları yaratan, sınanmış, ispatlanmış olana uzanmak varken, seçim yoktu. Seçim teki seçmekti, öteki gibi seçmekti, ötekini seçmek değildi asla, öteki bendi ve ben kendini seçti. Kendisi herşey dolayısıyla hiçbirşeydi. Ben ötekini varsaymadan onu koruma ve kollamayı nasıl hak saydı. Sadece kendisini çoğalttıkça mutlu olması, mutsuz olması nasıl mümkün oldu ve neden çıkamadı hiç içinden, gidemedi, dinlemedi, ötekini anlamak niye istemedi, sahiplik, mülk güdüsü bu kadar güçlü, bu kadar kör müydü. Sistem dedi, sistemden yakındı. Sistem kendisiydi. Yanlış dedi, yapan kendisi ve hiçkimseydi. Uygulamanın, praxisin yokolduğu yaşamda hep bunlar olurken, varken ahlak yoktu. Herkesin dolayısıyla hiçkimsenin oldu.

Yaşanmadı çünkü eyleme yoktu. Herkes herkes gibi eyledi ve hiç kimse eylemde bulunmadı. Herkes burada olmaktan öte hiçbirşey paylaşmadı, paylaşılan burada olma kimsesiz egemenliğini ve sıradanlığını yarattı. Herkes varlığını sıradan olmayla sınırlandırdı. Ben kendisi yaptığı ötekiyle birlikte yaşamdan korktu, sıradanlığın çıkmazı korkuyla bütünleşti. "Herkes alanı" burada ve şimdi oldu. An bilinci kavramlaştı, zaman oldu. İçi boşaldı, diğerleri gibi, herkes ve hiçkimse için önemliydi. İlerlendiği söylendi. Yalandı. Herkes herşey için üzülürken, üzüntü yokoldu ve herkes herşeyi severken sevmek ortadan kalktı. Paylaşma hep görüntü olarak vardı ve bireysellik herkes için herşey oldu ve hiçliğe ulaşıldı.

Yaşanan hiçlik içinde geçmiş ve elbette şimdi yokoldu. Belleksiz yaşam, ötekisi yaşamda acılar unutuldu. Unutulan acılar, unutulan yaşananlar oldukça geçmişten koparak bugün kimsesizleşti. Zaman seyirisi bol olan bir nesne oldu. Bu kimin işine yaradı. Ellerini ovuşturan kimlerdi, kim haz aldı bu sonuçtan. Sonuç muydu. Son muydu. Buraya kadar mıydı, olan ve görünen herşey bu dünyaya ait miydi, bilinemedi.

Hiç kimse hissetmedi.

Hissetme çok önceleri terkedilmişti.

Ne yapmalı bilinemedi.

Belki herkes kendini ötekini içinden çekmeli önce, böyle başlamalı hesapaşma ve itiraf etmeli ötekine aynı anda herşeyi, kaleler terkedilmeli, ezilmeli herkes elinden geldiğince kendi önünde, ve sonra güç terkedilmeli, imha edilmeli güç adına ne varsa. Dürüst olma terkedilmeli sahteyi yoketme yolunda ve bırakılmalı duygular sere serpe, hıçkırıklar kahkahalarla ebedi beraberliğe yürümek için verilmeli ötekine korkmadan herkes başlamak için yeniden, bir kez daha geçmiş ile şimdi ile ama önce itiraf edilmeli herşey kendine ve ötekine.

YURDAER ALTINÖZ

Aykut ile görüşme

Sakarya doğumluyum. Yedi yaşına kadar orada kaldık. Daha sonra babamın görevi nedeniyle İstanbul'a geldik. Çocukluğumun tamamı İstanbul'da geçti, Gültepe'de. Babam öğretmendi, annem de Eczacıbaşı'nda fabrikada çalışıyordu. Oyunlarla geçen bir çocukluktu. Eczacıbaşı, çalışanların çocukları için bir cimnastik branşı açmayı düşünmüştü. Beni oraya gönderdiler. 2-2,5 seneye yakın aletli cimnastik yaptım. Sonraları futbolculuğum sırasında çok işime yarayacağını hiç düşünmemiştim o zamanlar. Liseyi bitirdikten sonra profesyonel oldum.

Babam futbolu çok seven bir insan. Hiçbir dönemde çok büyük bir destek vermediler bana futbolcu olmam için. Çünkü futbolcu olmak için bunu istemek yeterli değil. "Ben futbolcu olacağım baba ya da anne bana yardım edin." olmuyor. Türkiye'de şansın bana göre maalesef büyük rolü var. Ancak ailem bana köstek de olmadı. Bana her zaman seçimlerim konusunda özgürlük tanıdılar.

"Artık futbolcu oldum. Mesleğim bu." dediğiniz an ne zamana denk geldi?

Çok röportaj yaptım, ama yaşantımla ilgili ilk kez basınla konuşuyorum.

Amatör takımda belirli bir seviyeye geldikten sonra artık profesyonel olma-

yı düşünüyorsunuz. Fakat nasıl profesyonel olacaksınız? Belli değil. İşte burada şans giriyor devreye. Kabataş Altınmızrak'ta oynarken iyi bir pozisyondaydım. Sakarya'lı olduğum için özellikle orada benim doğup büyüdüğüm köydeki insanlar benim iyi futbol oynadığımı da biliyorlardı ve onlar bana ön ayak oldular. Sakaryaspor'da profesyonel futbolcu oldum. Çok uzun bir süre antremanlara çıktım. Orada da öne çıktım, ama geçirdiğim ufak bir sakatlık bir anda beni çok geriye attı. Geriye düştüğüm dönemde kadroya giremiyordum. "Neden kadroya giremiyorum?" diye düşünüyorum. Kimse bana birşey söylemiyor. takımdaki yirmi oyuncunun ondokuzu kadroya giriyor, ben giremiyorum. Müthiş bir yıkım içindeydim. Maddi durumu çok iyi olmayan bir ailem var. Sakarya'da yaşıyorum, transfer ücreti alamadım, primden yararlanamıyorum, ne olduğum belli değil. Ailem İstanbul'da, akrabalarımda kalmak da istemiyorum. Kendi başıma ayakta kalmak gayreti içindeyim, ama onu da beceremiyorum. Bir gün birisi bana "Senin lisansını daha çıkarmadılar." dedi. Lisansım çıkarıldı. Sonra üç-beş hafta sonra artık kadroya girmeye başladım. O zaman işte profesyonel futbolcu olduğumu hissetmeye başladım. 18-19 yaşlarındaki bir genç oyuncu için kadroya, ilk onaltıya girmek çok önemli. Artık oynayabilirsin anlamına geliyor.

Arkadaşlarınız arasında öne çıkmak, yıldız futbolcu olmak ilişkileri nasıl etkiliyor?

Bizimkisi yetenek oyunu. Yeteneklerin ortaya konduğu bir oyun. Yeteneklerin gelişimine, çapına göre öne çıkıyorsun ya da geride kalıyorsun. Doğal olarak herkes önde olmak istiyor. Ben geride kaldığım zamanlarda da öne çıktığım zamanlarda da hep duygularımı bastırmaya çalıştım. Öne çıkmanın verdiği avantajları ya da geride kalmış olmanın verdiği üzüntüleri çevreme hissettirmemeye çalıştım, ama diğer oyuncular da bu şekilde miydi? Herkesin kendim gibi olduğunu düşünüyordum o zamanlar. Çok yetenekli olanların yıldız takımından başlayarak bütün takımlarda bir önceliği vardır. Arkadaşlarınız arasında da antrenörünüz açısından da hem sahanın içinde hem de dışında imtiyazlı olduğunuzu hissediyorsunuz. Hissettiriyorlar.

Sakarya'dan dörtlü bir gelişti sizinkisi. Oğuz, Turhan, Serdar ve siz.

Herkesin kendisine ait, geleceğe ait, Fenerbahçe'ye yönelik umutları vardı. Fenerbahçe'ye gelirken duygu fırtınalarımız oldu. Çünkü biz gelmeden önceki Fenerbahçe karmakarışık bir durumdaydı. Hem sonuç olarak hem de sonuçların kulübe yansıması bakımından. Cezalılar, kadro dışı kalanlar. Çok uzun süre düşündüm. Acaba doğru bir karar mı? Çünkü Fenerbahçe'nin bir de bütün spor camiasında öğüten, futbolcu harcayan kulüp imajı var. Dolayısıyla harcanmak hiç kimse istemez. O yüzden düşündüm ve diğer arkadaşlarımın da benimle birlikte geliyor olması güven verdi. Kişisel olarak Fenerbahçe'ye gelirkenki düşüncelerim barınabilmek, kalıcı olmak ve götürebildiğim yere kadar götürmekti. Bunun için neler yapmam gerektiğini çok iyi biliyordum dersem yalan olur. Bu tamamen iç güdüsel olarak gelişti. Kulübü tanımak, neler yapmak gerektiğini düşünmek, önlemler almak. Bunları yaptım. Oğuz'la beraber yaptık daha doğrusu. Oğuz da kendisini çok iyi korumasını bilen, adım atarken bir adım sonrasını olumlu ya da olumsuz olarak düşünmeye çalışan bir insan. Bunlar bir yana olayların gelişimi de çok önemli. Gerek yeteneğimiz, gerek performansımız gerekse davranış ve tutumlarımız sanırım bizim kalıcı olmamıza katkılı oldu. Oğuz ile ikimiz öyle bir hale geldik ki; kötü günlerde okların hep üzerimize gelmeye başladığını hissettik. Benim ailemden edindiğim davranış ve düşünce şekilleri-buna bana özellikle "Böyle böyle ol" diye yapmadılar ama- tabiri caizse masumdu hep. Dünyanın, insanların bu kadar acımasız olduğunu bilmiyorduk. Herkese güveniyorduk, herkesi kendimiz gibi biliyorduk. Ancak o günlerden sonra "Bır şey oluyor. Oğuz vardır altında", "Bir şey oluyor. Aykut vardır altında". Gazetelerden okuyoruz veya duyuyoruz. Grup lafları ediliyor. "Allah Allah" diyoruz. İnsan gerçekten büyük çelişkilere düşüyor kendi iç dünyasında. "Ya diyorsun benim birşeyden haberim yok, ama insanlar bunu konuşuyor. Nasıl olabilir böyle birşey?" Oğuz'la kader birliğine gitmemizin önemli nedenlerinden biri de bu olmuştur ve ondan sonra biz de kendi savunma mekanizmalarımızı geliştirmeye başladık. Etrafımızdaki insanlara fazla güvenmememiz gerektiğini-gerçi bunu da Oğuz'la konuşmadan içgüdüsel olarak-gördük. Ondan sonra artık biraz daha savunmalı biraz daha içimize kapanık davranmaya başladık.

Anadolu ile İstanbul arasında futbol yöneticiliği açısından ne gibi farklar var?

Fenerbahçe'de yaptığınız hareketin hesabını soracak milyonlarca insan var. Daha acımasız. Anadolu'dakiler biraz daha masumane. Asıp kesmeler daha hafiftir, buradaki gibi yoğun yaşanmaz. Mesela başarısız dönemlerde yöneticilerin kendilerini kurtarmak için bir çabaları vardır. Futbolcuya yüklenirler. Günah keçisi her zaman futbolcudur çünkü. Çünkü futbolcu konuşamaz, sesini çıkaramaz. Onun için çok çabuk kabullenir herşeyi. Küçük takımlarda bu durum çok yoğun yaşanmaz çünkü takımın o oyuncuya ihtiyacı vardır ve fazla oyuncusu yoktur nihayetinde. Ancak büyük takımlardaki durum farklı. Yöneticiler çok başarılı olmak zorundalar. Çok başarılı olmak zorunda olduklarını bildikleri için de çok acımasız olmak zorundalar. Başarısızlığı hiçbir zaman üstlerine almak istemiyorlar. En büyük fark acımasızlıkları.

Transfer döneminde sizinle aynı mevkiye oyuncu alınınca ne hissediyorsunuz?

Sıkıntı tabii. Orada o tedirginlik iki yöne de sevkedebilir insanı. Bu tedirginlik paniğe yol açarak "Acaba oynayamayacak mıyım?" noktasına geldiği zaman sahadaki veriminiz düşmeye başlıyor. Bazı oyuncular için ise kendi potansiyelini geliştirmek açısından yararlı. Ben kişisel olarak bunu her zaman çalışmamın artması açısından düşünmeye çalıştım. Çalışmayı çok seven bir insan değildim. Varolabilmem için daha fazla çalışmam gerektiğine inandım. Ancak şunu da söyleyebilirim: Çok fazla özgüvene sahip bir inşan olamadım. 29 gol attığım sezonun ertesi için de bu geçerli.

Sanırım Fenerbahçe'de iken neredeyse her sezon yaşadığınız bir durum: Hazırlık döneminde yeni transferlerin yanısıra yeni bir antrenör geliyor. Bu bir sil baştan duygusu veriyor mu?

Veriyor. Her yeni gelen antrenörün doğal olarak-bunu hiçbir zaman yadırgamıyorum-bir imzası olması gerekiyor takımda. Antrenör bunu düşünüyor. Eskisi ile devam etmek istemiyor. Eskiyle başarılıyken de başarısızken de devam etmek istemiyor, kendi imzasını atmak istiyor. Bunu isterken de yapacağı birkaç şey var. Bunlardan bir tanesi sistemle oynamak diğeri oyuncularla oynamak. Oyuncularla oynamak dendiğinde içine bütün oyuncular giriyor. Ayakta kalanlar, seçeneği olmayanlar, performansını yükseltenler kalacaklar ve oraya antrenörün seçeceği yeni oyuncular da girecek. Antrenör bu zorunluluğun içinde. Bu durum tabii ki oyuncuyu da büyük bir zorluğun içine sokuyor. "Geçen sene iyiydi. O beni tanıyordu, biliyordu tamam güzel, ama antrenörümüz gitti. Şimdi yeni gelen ne yapacak acaba?" Bu da transferde yerine alınan oyuncu gibi oyuncuyu ya gelişmeye yöneltiyor ya da taşıyamıyor: oyuncu bu gerginliği, paniği. Gerilemeye, takımın dışında kalmaya başlıyor. Her oyuncuyu antrenör değişiklikleri bu nedenle fazlasıyla tedirgin eder.

Hep bir eleme var. Hep bir yeni sınavdan daha geçirilme. Mesela herşeyin üstüne bir de yöneticiler değişiyor.

Evet. Nasıl ki antrenörlerin kendilerine özgü bir tarzı varsa yöneticilerin de bir tarzı var. Türkiye'deki yöneticiler takımın içinde çok fazla olmak istiyorlar. Kulübü yöneten yöneticiden çok takımı yöneten olmak istiyorlar. O nedenle de yöneticilerin değişiminin takımı etkilememesi gerekirken - çünkü yönetim bir işleyiş-tam tersi oluyor. Türkiye'de futbolcuların bilinçaltına yerleşmiş birşey var: "Yöneticiler beni sevmeli. Yönetici beni severse idare ederim. "Yönetici sevmezse beni gönderir, severse takımda kalabilirim duygusu hemen hemen bütün oyuncularda var.

Performansı iyi olabilir kötü olabilir, ama performansı kötü olduğu zaman "Yönetici beni sevsin, beni benimsesin. Bana sahip çıksın." diye düşünüyor. Gencecik bir adam diyelim, 17 yaşında parlıyor Anadolu'da transfer oluyor büyük takıma. İlk kez evinden, şehrinden dışarı çıkıyor. Aileden ve şehirden ayrılıyor. İşyeri de değişiyor. Bunlar hep sıkıntı verici şeyler. O zaman yönetici de ağabey ya da baba yerine geçiyor sanki.

Bizim ülkenin gerçeği. Bakarsanız bütün takımlarda öne çıkmış oyuncular bile transferleri gündeme geldiğinde "Benim şu ağabeyim, bu ağabeyim bilir. Benim herşeyim ona emanet" anlayışı içindeler. Türkiye'de her eleştiri de çelişik değil midir zaten? Önce profesyonel olamadığı için eleştirirler futbolcuyu, profesyonelliğin gereği gibi davrandığında da onun renk aşkı olmadığından söz ederler. Tabii hepsini kastetmiyorum. Çok aklı başında, sporun felsefesine uygun davranan yöneticiler de var. Ancak benim kastettiğim yönetici tipi kendi başarılarını, kendilerinde hissettikleri güçleri kamuoyuna yeterince iletemediklerini düşünenler. Çevrelerinde bilinmeleri de onlara yetmiyor. Bunun için en güzel araç olan futbol takım-

ları, bu anlayıştaki yöneticiler için çok çekici. Bunu çok iyi kullanabiliyorlar.

Büyük takımda kadroya girildi, yeni transferler de aşıldı. Bir de milli takım var. Rekabetin bir kez daha yinelenmesi. Birden değişik kulüplerden nitelikli futbolcular biraraya geliyor.

Milli kadroya çağrılmak çok güzel bir duygu. Giriş çok güzel, antremanların başlangıcı çok güzel. Ta ki maç gününe kadar. Maç günü bir eleme olacaktır. Önce onbir elemesi sonra onaltı elemesi. Ve onaltının dışında kalırsınız.

Kendi kulübünüzde yıldızsınız ve o hazları almaya alışmışsınız. Bir anda kadro dışında kalmak anlık da olsa bezginliğe ve yılgınlığa "Yetersiz miyim? düşüncesine itiyor. Rekabetin acımasızlığını orada da görüyorsunuz.

Olgunlaşma ya da parçalanma için futbolcunun önünde engel bitmiyor.

Bitmiyor. Her gün ayrı bir sınav. Bir de bizim işimizin gelecek açısından da her an kazaya uğrama tehlikesi var. O da oyuncunun sürekli stres altında olması için önemli nedenlerden bir tanesi. Her antrenman, her maç, oyun oynadığınız her an mesleğinizin sona erebileceği bir an olabilir.

Bu anlamda bir güvencesi var mı futbolcuların?

Hiçbir güvencesi yok. Türkiye'deki futbolcular olarak Sosyal Sigortalar Kurumu'na asgari ücret üzerinden prim ödeyen insanlarız.

Şu andaki şekliyle Profesyonel Futbolcular Derneği futbolcuların kulüpleriyle doğan ihtilaflarında hak arayabilecek duruma gelmeye çalışan bir dernek. Tam gelmiş de değil. Bu, futbolcuların her istenileni yapmayan, güçlerinin farkına varmaya başlayan insanlar olması demek ki bu da istenen birşey değil. Bu durumda bazı insanlar haksız uygulama ve isteklerini gerçekleştiremeyecek demektir. Bu insanlar Profesyonel Futbolcular Derneği ya da futbolcuların oluşturacakları herhangi bir örgütün bu seviyeye gelmesini engellediler bu güne kadar. Futbolcuların onlar olmadan futbolun olamayacağını bilmeleri gerekiyor. Sonuçta seyreden, yazan ve yönetenler açısından da orada oynayan insanların olması lazım. Futbolcuların bunun farkına varması lazım. Futbolcular bunun farkına vardığında Türkiye'de futbol alanında bazı şeyler değişmeye başlayacak. "Ben bu adamı sevmedim satacağım. Ben bu adamı sevdim o halde kalabilir" zihniyeti değişip insanlar sadece kendi performans ve yetenekleri açısından değerlendirilmeye başlayacaklar. Bu da bana kalırsa futbolun gelişimi açısından da, seyredenler açısından da daha iyi olacak.

Evet. Şimdi arenaya çıkan kurbanlara benzer bir görünüm var.

Tam kurbanız biz. Bugünün futbolcuları futbolun güzel taraflarını, temaşasını sunan insanlar değil orada sahada tamamen bir iddianın peşinde koşturulan insanlar. Örneğin Galatasaray'ın hiç iddiası yok. Biz Fenerbahçeliyiz ve onları yenmek zorundayız. Onlar için de aynı şey geçerli. Yenemediğimiz sürece bir hiçiz. Artık futbolun seyredenler açısından hiçbir güzel yanı kalmadı. Futbolun iddia yanı öne çıktı.

Piyon gibi...

Gücünü sergilemek isteyen insanların kullandığı piyondur futbolcular.

Bu futbol ortamında yığın haline getirilmiş taraftarların başarı beklentileri, magazinel spor gazeteciliği, güç peşinde koşan işadamları ve benzeri şeylerin arasında bir yanda da Aykut ve Oğuz var. Böyle bir atmosfer içerisinde hala olgun ve makul kalabilmek için nerelerden güç alıyorsunuz?

Ailenin çok büyük önemi var. Bana yapılanlar karşısında hala sakin kalabılmeyi başarabilmişsem eğer-bu Oğuz için de geçerli - bunda ailemizin ve sorumluluklarımızın çok büyük önemi var. Aptal insanlar değiliz. Bazı kesimlerce bu kadar ağır hakaretler yapılmaya çalışılırken Türkiye'de sessiz kalmanın kabullenmek anlamına geldiğini bilmemize karşın hala sessiz kalıyorsak bunun temel nedeni sorumluluklarımız. Sorumluluklarımız olmasaydı çamurun içine girerek mücadeleyi göze alabilirdim, ama biz genel Türk ailesinin yetiştirdiği insanlarız.

Kendimize ait bazı değerlere hala sahibiz ve o değerlerin fazla yıpranmasını istemiyoruz. Çünkü artık nerede ne yapılması gerektiğini öğrenmiş durumdayız, ama yakınlarımız bilmiyorlar bu dünyayı. Onları polemiklerin dışında tutmaya çalışıyoruz. Bize en büyük gücü veren buydu, diye tahmin ediyorum. Tabii kişisel yapımızın da rolü var.

Futbolda yaşlanma duygusu yaşıyor musunuz?

Şu an otuz iki yaşındayım. Bakın çok samimiyetle söylüyorum. Hala fiziki anlamda herhangi bir kayıpta olduğumu hissetmiyorum ve bazen insan bunu antrenmanlarda, maçlarda deneme ihtiyacı hissediyor, ama onu hissetmesinin tek nedeni etrafı ve özellikle de basın. Basının Türkiye'deki futbolculara karşı şöyle bir ön yargısı var Otuz yaşını geçen bir Türk futbolcusunun kötü oynamaya hakkı olmadığını düşünüyorlar. Onu formsuz olarak nitelemiyorlar onu 'yaşlandı' olarak nitelemeye başlıyorlar. Bir insana kırk defa yaşlandı denilirse futbolcu da onu hissetmeye başlıyor. Fiziki anlamda hiçbir yetersizlik şu anda hissetmiyorum, ama bunu şu anda sürekli sınamak zorunda olduğumu hissediyorum. Çünkü biz, Oğuz ve ben otuz yaşını geçmiş oyuncularız ve Türkiye'de otuz yaşını geçen futbolculara çok fazla yaşama hakkı yok.

Sahadan tribüne çıkacak olmak?

Bunu bir taraftan insan çok özlüyor ve istiyor. Özelikle Fenerbahçe'de oynadığımız günlerde fazla sorumluluk almaktan gelen bir istek oldu bırakmak için. Her maç sorumluluğu almak insanı yıpratıyor, hep baskı altındasınız. O nedenle bir taraftan "Bir an önce bitse" diye düşünüyorsunuz, ama bir taraftan da o atmosfer altında olmayı öfkesi, neşesi ve hüznüyle yaşayarak ayrılmak istemiyorsunuz. İkilem içinde hissediyorsunuz. Ne olacak ben de çok merak ediyorum. Bizim en büyük zorluklarımızdan biri de bu. İnsanların meslekleriyle ilgili yeni atılımlar yaptıkları zamanlarda bizim mesleğimiz sona eriyor. Çok şaşaalı -özellikle üst düzeyde futbolcular için söylüyorum- etkilerin çok yoğun yaşandığı bir dönemden sonra bir anda herşey kesiliyor, maddi olarak da manevi olarak da. Manevi kısım çok daha önemli bence. Ve zaten futbolculardan büyük çoğunluğu futbol sonrasında bunu alkolde aramaya başlıyor. Alkol çok yaygın eski ünlü futbolcular arasında.

Futbolun içi ve dışı da futbolcu için gerilimli. Bir toplum var, oyun istiyor, seyretmek istiyor, arenaya sokuyor kurbanları.

Ve biz o oyunu yerine getirerek bedelini ödüyoruz. Ülkemizde alım gücü çok düşük olduğu için, yoksul çok fazla olduğu için futbolcuların aldığı paralar göze batıyor. En kolay suçlanan ve en kolay örnek gösterilen kesim futbolcu kesimi."İki tane topa vuruyorlar, milyarları alıyorlar." deniyor. Milyarları alan çok küçük bir kesim. Fakat bütün futbolculara malediliyor bu. Bütün futbolcular bu aşağılanmanın altında. Bunu aşağılanma olarak niteliyorum. Bilmiyorum yanlış mı söylüyorum, ama haketmeden kazandığımız kanısı toplumda yaygın olduğu için öyle niteliyorum. Otuz yaşından sonra büyük bir aksilik olmadığı sürece- Türkiye'deki ortalama insan ömrünü gözönüne alırsak otuz beş senelik bir süre daha var ve bu ömrü futboldan yedi sekiz sene içinde kazandığınız para ile üstelik ailenizle birlikte geçireceksiniz.

Futbolun sonrası yok mu?

Var, ama sadece üst düzey futbolcular için. Futbol oynarken 'bedelini ödeyerek' işin kaymağını yiyenler, sonrasında da gerek yorumcu gerek yazar gerekse eleştirmen ya da çalıştırıcı olarak konumlarını koruyorlar.

Bundan sonra eğer teknik direktörlük varsa gelecekte, Oğuz'la birbirinize rakip mi olacaksınız?

Hayır. Büyük konuşmayı sevmiyorum. Çünkü hayatın kime ne zaman ne getireceğini hiçbir zaman bilmiyoruz. Yalnız bir tahmin yapmak gerekirse herhalde rakıp olmayacağız hiçbir zaman.

İyi bir çalıştırıcı olabilirim veya menajerlik kurumsallaşırsa iyi bir menajer olabilirim, yaparım yapamam ayrı mesele, ama yapabileceğime inanıyorum. Fakat benim bunları iyi bir şekilde yapmak için verdiğim her emeğin karşısında olan insanlar olacağına inanıyorum. İnanmıyorum, biliyorum onları artık ne yaparsan yap 'Gözünün üstünde kaşın var' diye seni eleştirecekler. Diyorum ki "Ben bunca senedir bunca emek verdim. Bunca çile çektim. Manevi karşılığını aldım, maddi olarak da aldım. Bunca çileden sonra "Neden diyorum. Bu aç kurtların malzemesi olmayı sürdüreyim." Ancak şu virüs var içimizde, sahne ve sinema sanatçılarının içindekine benzeyen, yetenek işi yapan insanların içindekine benzeyen duygular kolay gitmeye izin vermeyecek gibi gözüküyor. Keşke Türkiye'deki futbol ortamı biraz daha sağlıklı olsa da bu endişelere hiç kapılmasam, ama biraz korunma içgüdüsü herhalde.

*Daha önce Gazete Pazar'da kısaltılarak yayınlanan söyleşinin tamamıdır.

(1. GÜN) 11 Eylül

Sabaha karşı 4'te uyandım. Rüyamda Azraili görmüştüm. "Üç gün sonra geliyorum bilmiş ol"dedi. Yataktan kalktım. Pencereyi açtım. Karım da uyandı. "Nen var"dedi. "Önemli değil " dedim, uyumaya devam etti.

İşte ömrüm bitiyordu. 33 yaşındaydım ve şuana kadar hayatta tek bir değer yaratmamıştım. Gözlerimi kapadığımda, altında imzam olan hiç bir şey olmayacaktı. Bu da yaşamımın değersizliğini ve boşunalığını gösterirdi. Bunun böyle olmaması için yarım kalan heykeli üç güne kadar bitirmeliydim. Kendime çalışma programı hazırladım. Günde üç kere tuvalet ve yemek molası veriyordum. Altı saat de uyuyordum, bunun dışında kalan saatlerde ölesiye çalışıyordum. Heykel ile yarattığım, yaşamımın değeriydi.

(2. GÜN) 12 Eylül

Sabah altıdan beri çalışıyorum. Heykelin çoğu bitti. Çok yorgunum uyumalıyım

(3. GÜN) 13 Eylül

Bugün heykeli tamamladım. İçimde savaşı kazanmış gerillanın zafer sevinci var. Yaşam fırsat, ölüm bedel gibi geliyor bana. Bu gece yokoluyorum, iyi ihtimalle de cehenneme gidiyorum. Hoşçakal ey okuyucum. Kim olduğunu bilmiyorum. Belki karım, belki hırsızsın. Günlüğüme iyi bak.

GÜN

(4. GÜN) 14 Eylül

Bugün benim bu yazıyı yazmamam gerekiyordu. Günlüğe ve yaşama noktayı koyduğumu sanıyordum. Ama işler yolunda gitmedi ve Azrail gelmedi.

Hiç bir şey olmamış gibi sabahleyin karımla beraber uyandım. Kahvaltı ettik. Kahvaltı ederken karım; artık heykelimi tamamladığımı ve sanat macerama noktayı koymam gerektiğini söyledi. Artık benim de bir işte çalışmam gerekiyordu. Bu yazıma kadar üniversitede baba parası, mezun olunca'da karımın parasını yemiştim. Çalışmamak için bir bahanem vardı, o da heykel yani sanat çalışmalarımdı. Şimdi o da yok. Anlıyorum ki bu dünyada işim kalmamış. Karım ise gitti. Ben de yıllar sonra biraz dışarı çıkıyım dedim. Sahile indim. Martılar filan var. Denizin üstü yabancı madde kaplı. Deniz görünmüyor. Yürüyordum. Otobüs durağını gördüm. Aklıma Eminönü'ne gitmek geldi. Biletçiden bilet aldım. On beş dakika sonra Eminönü otobüsü geldi. Kalabalık. Denizden sonra yediğim ikinci darbeydi...

Akşamleyin ev.Kapı çalındı. Kayınbiraderim gelmiş. Kendisi polis. Oturduk akşam yemeğimizi yedik. Benim iş mevzusu açıldı gene. Kızgın birader hayatın zorluğundan ve zorunluluklarından bahsetti. Kalktık masadan. Televizyona geçtik. Kayınbirader duş almak istedi. Gitti. Ben karımla ve televizyonla kaldım. TV'de haber vardı. Daraldım. Kafamda bir şimşek çaktı. Kızgın biraderin odasına gittim. Pantolunundan silahı aldım. Üç gece önce kış tarafımı açık bırakarak bu kötü ve hayatımın akışını değiştiren düşü görmeme sebep olan karımı öldürdüm. Sonra da bir tabancaya sahip olduğu ve tabancadan pay alması gerektiğini düşündüğüm için kayın biraderimi vurdum. Şimdi bu yazıyı bitirip kendimi vuracağım. Komşular da kapıya dayandı.

TİBET KARAGÖZ

"F. T.'ye karşı yeterince savaştım mı?" Artık geç bir soru bu. Ama, hiç olmazsa bir oyalanma. Yalnızca oyalanmalarla varolduğuma göre, bunu küçümseyemem. Sonsuz bir şimdiki zaman içinde dağılıp toplanarak oyalanıyorum. Tıpkı bir denizanası gibi. Tek fark suyu asla duyumsamıyor olmam. Beni çevreleyen, besleyen bir sıvı var, biliyorum. Hiç unutmamam gereken biricik gerçeklik, tarihimin başlangıç noktası ve sonraki her şeyi. Tufan denilebilir. Değişiklik bir tür su baskınıyla gelen.

Başlangıçta dayanılmazdı. Tüm alış-

Sınırsız

Düşünce Özgürlüğü

kanlıklarım, davranışlarım, konuşmam, gülmem,ağlamam, hepsi içime saplı birer bıçaktılar sanki ve birbiri ardı sıra çekilip çıkarılıyorlardı. Görünmez bir kan fışkırıyordu binlerce delikten. Acı vardı, ilk yaşamım boyunca asla tatmadığım, hayal bile edemeyeceğim bir acı.

Bütün o bitmek bilmez sorgulamalar ve duruşmalar boyunca ikinci yaşamım üzerine düşünmekten kaçınmıştım. Bir tiyatro sahnesine kazayla girmiş gibiydim. Oyunda herkes rolüne canla başla sarılmıştı. Bense, çevremdeki yüzlere gülümseyerek bakıyor, ansızın "Şaka, şa-

ka" diye bağırarak kahkahalar atmaya başlamalarını bekliyordum.

Karar açıklandığında, söylenenlerin bir tek sözcüğünü bile anlamadım. Çünkü, konuşmak üzere açılan o ağzın kıvrımlarından anlamıştım her şeyi. Ses, çınlayarak bir sivrisinek vızıltısına dönüştü. Yüksek pencereler, sessiz izleyici kalabalığı, bir ışık demeti içinde yüzen kürsü, mor cüppeler bir suluboya resim gibi puslanıp dağıldılar. Renkler birbiri içinde erirken, duvarlar dansetmeye, şeritler halinde akmaya başladı.

ilk kez o gece, hücremdeki yatağımda sırtüstü uzanıp gözlerimi kapadığımda, açıkça, kendimden gizlemeden içinde bulunduğum durumu düşündüm. Soğukkanlılıkla, sanki odamda, çalışma masamın başında oturmuş, başka birisinin yazgısını izliyordum. Yıllar, günler, saatlerle ölçülebilen ilk yaşamım içinde bir yerlerde, o ilk kurban için kafa yorduğum anlardaki gibi.

"ilk şanslı insan" diye başlık atmıştı gazetenin biri, "ilk ölümsüz insanoğlu".

Sonradan, kendisi de "şanslı insanoğulları" arasına katılan bir dostum vardı karşımda. koltuğa rahatsız bir şekilde oturmuş, boyuna sigara içiyordu.

"F. T.'ye engel olunmalı, engel olmalıyız" diyordu.

"Niye ama? Bilimsel bir devrim bu, ikinci bir yaşam olanağı."

"İşkence" diye kıpkırmızı bir yüzle ayağa fırlamıştı. "Sonsuza dek sürebilecek bir işkence ."

"Önyargılı olma" diye karşı çıktım. "Bekleyelim, hiç olmazsa yeterince bekleyip sonuçlarını görelim."

" Bu olanaksız. Hiç kimse sonucun ne olduğunu bilemeyecek, F.T.'den başka. O da bundan sonra ne duyarsa, ne düşünür, nasıl acı çekerse çeksin, aramıza dönüp haykırmayacak. Aman tanrım o yumuşak dokunun sonsuzluğa atılan sessiz çığlığını duyabiliyorum. Dayanılmaz bir şey bu".

Saçlarını yolmak ister gibi çekiştirip duruyordu. Bir an göz göze geldik ve bakışları gözlerime saplandı. Sanki, bir yerlerde büyük yıkım olmuştu ve bizler hayvanca bir içgüdüyle bunu duyumsayan çocuklardık.

Hücremde, ikinci yaşama yollanmak üzere beklerken, dağılan bir sisin ortasında belirmekte olan geleceğimi arka arkaya yeniden kavrıyordum.Geceleri uykuya dalmakta güçlük çekmeye başlamıştım. Bazen de, günlerce, bitkin düşünceye kadar uykuya direniyordum. Yeniden uyandığımda, kollar, bacaklar, devinim ve kıpırdanış yerine, devinimsizliğe hapsedilmiş, boyutlarını asla tanımayacağım bir varoluşa indirgendiğimi farkına varma korkusuyla kıvranıyordum.

Son yıllarda, 'idam mangası' adını verdiğimiz görevlileri artık kullanmıyorlardı. Bunun yerine, gece uykudayken tutuklunun bulunduğu hücreye uyuşturucu bir gaz veriliyor, böylece bazı gereksiz seremoniler aradan çıkarılmış oluyordu.

Bir kez daha uyandım ve kesik soluk alış verişlerimi duyarak ağlayamadım. Gözyaşlarım yoktu. Çırpınacak kollarım, giysilerimi parçalayacak parmaklarım, duvarlara çarpacak başım yoktu. Ölümse artık olanaksızdı benim için. Sonuna kadar bunayabilirdim. Bir boşluk haline gelinceye kadar.

Düşüncenin, dokuyu, bir bıçak gibi parçalayabileceğini sandım önce. Şiddetle gidip geldim.Savruldum. Görünmez duvarları yırtmak, patlayıp dağılmak istedim. Zamanla yatıştım. Yeniden yatıştım. Kendimi yok edebilmek için hiç bir silahım yoktu.

Tek sığınağım uykuydu. Her uyanışta yeni çılgınlık nöbetleri yaşıyor olsam da, uyku bir dinlenme, bir yatışmaydı ne de olsa. Sonra o da bitti. Daha doğrusu, belki yine uyuyorum, ama düşle düşünce giderek aynılaşıyor ve uykularımı ayırdedemiyorum artık. Yalnızca bir uyuşma duyuyor ve uykuya dalıyorum diye seviniyorum. Ardından, bir yerden yeniden düşünce başlıyor ve bu tuhaf döngü ara vermeden sürüp gidiyor.

F.T. profesörün karısının isminin baş harfleriydi. F.T. projesi deniliyordu o zaman. Ameliyattan sonra yapılan ilk açıklamayı, meclisin dinlenme salonlarından birisinde dinlemiştim. Bir üniersitede öğretim üyesiydim. Yönetimde yakın dostlarım vardı. İşlerin iyi gittiğine inanmamı sağlayacak rahat bir yaşam sürüyor, dünyanın, yeni bir çağın eşiğinde olduğuna inanıyordum. F.T. projesi, bu yeni çağa öncülük edecek toplumsal dönüşümün açık ve somut bir

meyvesiydi.

"Ölümcül bir hastalığa yakalanmış olan Bayan F.T.'nin kafatasından çıkarılan beyni, bundan sonra yaşamaya devam edeceği özel bölmeye konuldu. Profesör C.T. ve arkadaşlarının yılar süren çalışmaları sonucunda geliştirilen sıvı içinde beyin hücreleri insan vücudunda olduğundan çok daha uzun süre yaşayabilecek. Daha önce yapılan hayvan deneyleri, bu yöntemle beyin dokusunun yaşlanmasının belirgin biçimde yavaşladığını ve dolayısıyla yaşam süresinin uzadığını göstermişti. Profesör C.T. , bu sürenin kuramsal açıdan sonsuz olduğunu ileri sürüyor. Bayan F.T. 'nin beyninin, bugün çekilen elektrografilerine göre, üç saatlik bir uykuya dalıp daha sonra uyandığı ve şu anda tümüyle sağlıklı olduğu bildirildi."

Bu açıklamayı demeçler ve röportajlar izlemişti. Tüm televizyon kanallarında, neredeyse bu konuda fikir bildirmeyen kimse bırakmamamcasına çılgınca bir koşu sürüp gidiyordu: Sokaktaki adam ne düşünüyor? Başkan dedi ki... Doktor A.'nın görüşleri... Din adamları olaya karşı çıkıyor X Enstitüsünden bir grup bilimadamına göre...

Bir taraftan tartışmalar sürüp giderken, öte yandan F.T. projesi ilerliyor, giderek daha yaygın bir uygulama alanı buluyordu. Aradan bir yıl geçtiğinde, söz konusu olan yalnızca ölümü bekleyen yaşlı bir kadın değildi. Neredeyse, doktorların yaşamından umut kestikleri her hastada uygulanmaya başlamıştı.

Örneğin bir uçak kazasından sonra, otuzbeş beyin kurtarılmayacak şekilde yanmış, yedi kişiyse zamanında yapılan bir girişimle ikinci yaşama geçirilmiştir gibi haberler günlük yaşamın bir parçası haline gelmişti. Beşinci yılın sonunda, beyinler artık özel bölmelerde değil, yeni geliştirilen büyük havuzlarda saklanıyordu. Her kentte, halk arasında toplu mezar diye adlandırılan havuzlardan bir kaç tane kurulmuş, ikinci yaşamdan tıbbın bir dalı haline gelmiş, bu konuda bir çok uzman yetişmiş , üniversitelerde ikinci yaşam kürsüleri oluşturulmuştu.

Bütün büyük yeniliklerde olduğu gibi, toplum ilk sarsıntının ardından, onaylayanlar ve karşı çıkanlar şeklinde iki gruba ayrılmış ve bu iki grubu ayıran çizgi bir süre dalgalandıktan sonra yenilikçilerle tutucular arasındaki eski bildik yerine yerleşmişti.Ben yenilikçilerin safındaydım. Ölüm yerine, salt düşünmeye indirgenmiş de olsa, kinci bir yaşam hakkının elde edilmesinin nasıl bir sakıncası olabilirdi ki? Ayrıca, bu bir zorunluluk da değildi. İsteyen bu irkiltici - evet, böyle olduğunu kabul ediyordum- serüvene sırt çevirebilir ve ölümü yeğleyebilirdi. Yapılacak olan, tıpkı organ bağışı için onay verip vermemeye benzer bir formaliteyle, kimlik belgelerine kişinin tercihini belirten bir kayıt düşülmesiydi.

Kimileri, ikinci yaşamın dönüşsüzlüğüne dikkat çekerek, bu tercihi yapanların pışmanlık duysalar da kararlarını değiştirip ölümü seçemeyeceklerini, isteseler de ölümün huzuruna kavuşamayacaklarını ileri sürüyorlardı. Ancak, aynı durum ölümü seçenler için de geçerliydi: Onlar için de geriye dönüş kapalıydı.

Tutucular için asıl sorun, alttan alta onları etkisine alan, inançlarıyla çatışmaya zorlayan yaşama dürtüleriydi. Biyolojik varoluşunu sürdürmek isteyen beyinleri, içerdikleri fikirleri yadsıyarak bir biçimde yaşamaya devam etmeyi istiyor, öteki dünya adı verilen yokluğun yerine bu dünyadaki sınırlı bir var oluşu yeğliyorlardı. Ya da en azından bizler böyle düşünüyor, onları bu zayıf noktalarından vurmaya çalışıyorduk.

Çılgınlık nöbetlerimin yatışmasından sonra, kayıtsız bir dinginlik içinde kendimi durağanlığa teslim etmişken, şimdi, geçmişin o ateşli tartışmalarının anıları hala çevremde dönüyor, hayaletler gibi uçuşup duruyorlar. Tüm bu kargaşa içinde, yaşama yönelik bir umudun hangi noktada bir ölüm cezasına dönüşmeye başladığını düşünüyorum.

"Ölüm cezası yerine ikinci yaşam". Bu tümce, başlangıçta, geçerken boşluğa söylenivermiş bir fısıltı gibiydi. Tartışmaların gürültüsü arasında bir süre öylece kalmış,işitilir gibi olmuş ama pek ciddiye alınmamıştı. Sonra, giderek daha duyulur şekilde bir kaç kez daha yinelendi ve günün birinde bu alışılmadık ve kabul edilmesi -elbette- olanaksız düşüncenin sözcüleri çıktı ortaya. Ne zaman güçlenip açıkça sese dönüştüğü anlaşılamadan, gökyüzünde dalgalanan

bir bayrak oluvermişti bile. "Böylece" deniyordu, "hem toplum zararlı düşüncelerin yol açabileceği eylemlerden korunmuş olacak, hem de bu düşüncelerin sahipleri sonsuza kadar diledikleri gibi düşünme hakkını kullanabilecekler." Bir sinema sanatçısı, bir kara mizah örneği vererek 'sınırsız düşünce özgürlüğü' kavramını kullanmış ve bu deyim beklenmedik bir şekilde tutulup yaygınlaşmıştı. Suçluyu yok etmeden toplumdan sonsuza kadar uzaklaştırmanın yolu bulunmuştu. Bu komik bir akıl yürütme biçimiydi.

Artık söz konusu olan ölüme karşı sınırlı bir yaşamı savunmak değildi. Geçerken fısıldanıvermiş olan tüm süreci taçlandırıyordu. Sanki, olan biten başından beri yalnızca bu sonuca ulaşmak içindi. Saflar yeniden belirlendi. Yönetim, tutucuların bir bölümünü yanına çekerek kendine çeki düzen verirken, o güne kadar yönetimi desteklemiş olan yenilikçilerin bazıları . Bir karşı kampanya örgütlediler.

"Ölüm cezası ikinci yaşam kılığında".

"Yüz yıl uyuyan prenses uyandırıldı".

" Bir avuç beyin insan değildir".

"Aykırı düşünceler havuzlanıyor".

"Yalnızca Descartes".

"Çağdaş kafatası avcılığı".

"Demek bunları sakladınız" dedi, azarlayıcı bir ses tonuyla. Sonra alaycı bir gülümsemeyle, "Oo elbette biliyoruz kötü bir niyetiniz olmadığını. Yalnıza çekmecede unutulmuş eski gazete kesikleri bunlar. Ama yine de dikkatli olmalısınız. Sizi sevmeyen birileri -kabul edersiniz ki her zaman beklenmedik düşmanlarımız vardır- bulundurulması yasaklanmış bazı yayınları böye dikkatsizce çekmecelere tıkıştırmanızdan yararlanabilirler. Sonra neler gelmez ki insanın başına"

Sıradan bir görevliydi yalnızca. Bu türden adamlar yönetimi desteklediğim sıralarda emrime verilen insanlar aygıtının çok aşağılarda bir yerinde olurlardı ve ben onları tanımazdım bile. O deni aşağılara yuvarlanmıştım ki, evimde, çalışma odamda onunla karşı karşıyaydım. Üstelik üstün durumda olan da oydu. Bir an, belki de yalnıza bir gözdağı tüm bu olan biten, diye düşündüm. Kendimi toparlayıp, yönümü yeniden belirlemem için bana son bir şans tanıyor olabilirlerdi. Ancak, bu da bir yanılsama oabilirdi pekala. O zaman, affedilmeye çabalayarak,aşağılanmakla kalabileceğim geldi aklıma. F.T. bir ölüm cezasına dönüşmeye başladıktan sonra, karşısında yer alanların arasında olmuştum. Önceleri bir fikir çatışması gibiydi. Bir köşede duruyor ve bir matematik problemi çözer gibi akıl yürütüyorduk. İlk açık tehditeri alaylı bir tarzla karşılamış ve bunların karşımızdaki düşüncenin iflasını kanıtladığına inanmıştık. Sanki gücün hiç bir önemi yoktu. En doğru ve parlak çözümü üreten tartışmayı kazanacaktı. Bu yüzden güçlü olanın eli birkaçımızın boğazına yapıştığında, ilk tepkimiz oyun kurallarına uymayan rakibimize öfke duymak olmuştu. Ancak, birlikte konuşup tartıştığımız kişiler havuzu boylamaya başladığında, kendi yaşamımız için kaygılanmamız gerektiği mesajını almıştık. Geri çekilip, güvenle onur sınırında bir yerlerde tutunmaya çalışmıştım. Ateşin bir adım gerisinde durduğumu sanıyordum. Oysa, çoktan gözden çıkarılmış toprakların ortalarında bir yerlerdeydim. Kanserli dokuyla birlikte çevreden koparılıp atılacaktım.

" Siz bir aptalsınız" dedim, " boşuna kurnaz görünmeye çabalamayın."

Parmaklarını çıtlattı. Sinirli bir tavırla, "Pekala, götürün şunu" dedi.

Götürdüler. Önce sorgulama, sonra cezaevi, mahkeme ve sonunda, içinde sonsuza özgürce düşünmeye devam edeceğim ve piramidinde Tanrının kendisine vereceği ruhu bekleyen bir firavun bedeni gibi, bir yaratıcının bana vereceği gövdeyi bekleyeceğim ikinci yaşamım.

Şimdi, kendi içsel dünyamın tünellerinde, görünmez bir sürat motorunun çektiği bir su kayağının üzerinde, hızlı değil, ancak karşı konulması olanaksız bir akışa kapılmış giderken, " F.T.'ye karşı yeterince savaştım mı?" diye düşünüyor ve bu düşünceyle oyalanıyorum. Bir yerlerde, başkaları, yeni bir karşı çıkışı örgütlemek için toplantılar yapıyorlar. Şu anda, belki de içlerinden birisi, eğer yakalanırsa başlarına gelebilecek olanın tedirginliğiyle bir ürperme hissediyor ve ceketinin yakasını kaldırma gereksinimi duyuyor.

LEVENT METE

"Bir zamanlar, şehrin içinde ama şehirden uzak, ağaçlarla kaplı bir bölge vardı. İnsanlar tarafından kısaca Hastane diye adlandırılan bu bölgenin etrafı güzel yolarla çevriliydi. Akşamüstüleri insana tatlı bir huzur verirdi bu yollar. Kış günleri, havanın erken kararmasıyla birlikte bu yolların etrafındaki evlerde binbir farklı renklerde ışıklar yanardı. Her bir ışığın rengi farklı bir mutluluğu anlatırdı. Günbatımlarında bu ışıkların yansımaları ellerden taşar, alacakaranlıkta hızla ilerleyerek Hastanenin sınırlarından içeri girerlerdi. Hastanenin içinde ağır ağır yol alan bu ışık hüzmelerinin kimisi karanlıkta yolunu kaybeder, kimisi

Gitmeliyim

beyaz önlüklü, kimisi ise mavi eşofmanlı insanlara çarpar ve yine mutlu bir şekilde yok olurlardı. Hastanenin içinde yaşayanlar bu ışıkların kendilerine çarptıkları anda yaşadıkları ürpertiyi kimi zaman farkeder, kimi zaman farketmez ama o tüyleri diken diken yapan serinliği hep hissederlerdi."

"Valla gideceğim buralardan."

Bak şimdi. Her bitiş başka bir bitiştir. Biri diğerine göre daha karmaşık ya da daha basit olabilir. Netice değişmez yani ama. Di mi? Hepimiz aynıyız aslında." Ama ben o kadar sıkılıyorum ki anlatamam. Herkesin gözü benim üzerimde. Yani afedersin tuvalete bile gidemez ol-

dum. Evet çok ünlüyüm, güzelim, e param da var, ama ne yapayım ben parayı. Bir işime yaramıyor ki. Bıktım inan. Ne istediğimi unuttum. Ya, ne bileyim buralardan gitmeyi düşünüyorum artık."

Evet, haklısın, ne diyebilirim ki.

" Hayır, senin beni anlayabileceğini düşünüyorum da ondan anlatıyorum bütün bunları. Sıkılmıyorsun değil mi?"

Hayır canım. İnan bana sıkılmıyorum.

"Kırmızı ayakkabılarımı hatırlıyor musun?"

Ne güzel günlerdi onlar. O kırmızı ayakkabılarını her giydiğinde yeniden aşık olurdum. O da bunu bilirdi. Sadece bu yüzden, suyu çıkmasın diye çok nadir giyerdi onları. Bir gün yolda yan yan yürüyorduk. Adımlarımız oldukça hızlıydı. Bir an ona doğru döndüm ve baktım. O da bana baktı ve gülümsedi. Hiçbirşey anlamadı. Ben o sırada ondan ne pahasına olursa olsun ayrılamayacağımı düşünüyordum. Yıllar sonra bir gün her nedense alışılmadık bir saatte evi aradım. Telefona cevap veren olmadı. Apar topar eve geldim. Kapıyı açar açmaz ilk gözüme ilişen, koltuğun üzerine bırakılmış küçük bir kağıt parçası oldu. Koltuğa oturdum, bir bira aldım, televizyonu açtım. Birkaç saat sonra kapı açıldı. Geri gelmişti. Gittiğine hala inanamıyorum.

" Bu müziğe illa bir isim bulmak gerekiyorsa Ölüm Müziği denebilir. İnsan bu müziğe tüm kalbiyle bir kez kulak verirse, artık hiçbir şeye inanmaz."

Konuşurken çok sıkıldığı her zaman hissedilir. Sadece müzikten konuşmayı sever. Ama melodiden, altyapıdan, tonlardan söz ettiğini hiç duymadım. Duygu şeyleri, gerçek hayatta yaşadıklarıyla analojiler kurarak anlatır. " İnsanın çok sevdiği karısının aslında bir orospu olduğunu düşünmeye başlaması ne kadar korkunç bir şey, düşünsene. Ondan sonra neye inanabilir ki insan?"

Zaten bu müziği yapan da artık yaşamıyor. Gitti.

Bana "Bir daha beni görmeyeceksin" dediğinde şaka yapıyor sanmıştım. Benim de bazı zamanlar yaptığım gibi ruhunun diğer tarafıyla konuştuğunu düşündüm. Sonra bana kocaman bavulunu gösterdi. " Tek bavulum var" dedi. " Bütün eşyalarım içine sığdı." Uzun zamandır tanıyorum onu. Söyedikleri ilk bakışta ciddi değilmiş gibi görünür. Ama şimdiye dek söylediğini yapmadığını hiç görmedim. Konuşurken gözüm lambanın soğuk ışığına takıldı. M. tam o sırada kendisinden bekleneni yaptı ve uyuyacağını söyledi. O geceye kadar hayatı boyunca gitmekten hiç bahsetmemişti. Sabah kalktığımda gitmişti.

Günler sayılıydı. Zaman geldiğinde o da gidecekti. Buraya geldiği günden beri gideceği günü hayal etti, durdu. Her gün gidişine bir gün daha yaklaşıyordu. Şimdi artık gideceğine üzülüyor. Bana her gece rüyalarına girdiğimi söylüyor. Ne yapacağını bilmiyor. Ona daha sonra da görüşeceğimizi söylüyorum. İnanmıyor. Her gece ağlıyormuş, öyle diyor. Beni görmediği her günün kötü geçeceğine inanıyor. " Beni" diyorum "yıllar sonra tekrar görürsen, ne diyeceksin bana?" "Abi" diyor birazcık utanarak, " sen benim abimsin. Bizim oralarda bir yaş için bile abi denir insana." O benim sayılı ve her gün biraz daha azalan günlerimin en önemli sırdaşı. söylediklerini anlamasam da neden bahsettiğini bildiğim tek insan. Onunula hep azalan günlerden, geçen zamandan konuştuk çünkü. O benim kardeşim. On gün sonra gidecek.

Çıkış kapısına doğru yaklaşıyor. Uzaktan izliyorum. Biliyorum, bir hafta sonra tekrar göreceğim onu. Yine de çok kötüyüm. Gidiyor.

Uzağa gidiyorum. Sanki bir daha hiç buralara gelmeyeceğim. Soğuktan donmuş ellerimi, sıcacık elleriyle tutuyor. İçimi müthiş bir sıcaklık, dayanılmaz bir hüzün kaplıyor. Avucumun içine bir şeyler sıkıştırıyor. Avucum sımsıkı kapalı, otobüse biniyorum. Gece yarısı otobüsün buğlu camları arkasından giderek soluklaşan şehir ışıklarını görüyorum. Avucumun içindekine bakmaya cesaret edemiyorum. Bilmiyorum, bakarsam gözyaşlarımı tutamayacağım. Bakamayacağım. O iki sönmüş balona. Biri kırmızı, biri beyaz.

Gidiyorum.

"Dünyanın sonu geldi. Son günün zamanını ben biliyorum. O gün herkesi y...k tepesinde toplayacağım."

Orası neresi lan?

"Bilmiyor musunuz gerçekten?"

Nereden bileyim.

" Neyse, zamanı gelince öğrenirsiniz. Sonra o tepede topladıklarımı gemiye bindirip ikinci dünyaya götüreceğim."

Sen kimsin şimdi?

" Cyborg. Yani Dağıtıcı."

Peki son bir soru. İkinci dünyaya gidecekler arasında ben de var mıyım?

"Ayıp ettin abi."

YAĞMUR TAYLAN
İstanbul, Kasım 1997

Bilindiği gibi insanoğlu tüm canlılar için de en ilginç olanıdır. Konuşur, düşünür, güler, v.b. insanın bu seçkin özellikleri onu diğer canlılardan üstün kılmıştır.

Tarih boyunca insanoğlu iki ana dalda faaliyet göstermiştir. Bilim ve sanat. Bilim insanlığın merak duygusunun ürünüdür. Sanat ise önceleri törenlerden, gü-

Şiir ve Akıl Hastalığı

zel sözlerin çarpıcılığı ve de gereksinimlerden doğmuştur. Biz yazımızda bu iki ana uğraştan, sanatın, şiir bölümünü ruhsal dünyamızla ilgisi konusuna değineceğiz.

Şiir, duygunun çoşkun bir şekilde ifadesidir, diyebiliriz. Bu duygu dışa yansıtılırken bir tür heyacan yaşanır. Şair ilham perisi denilen bir duygu yoğunlu-

ğuyla heyacanını kağıda aktarır. Bu duygu yoğunluğu doğadaki her şey olabilir.

Ruh doktoruyla hastası birbirleriyle tedavi esnasında özdeşleşir. Aynı şekilde şair'de kendi ruhsal dünyasını kalemle ifade ederken doğa, kahramanlar, tarihteki önemli kişiler yahut kutsal mekan ve kişilere dayanarak ifade eder. Onar vasıtasıyla dile getirir. Veya özdeşleşir.

Psikolojide insanın ruhununu özeti üç ana dalda toplanabilir. İD, EGO, Süper EGO. Bunlardan id; insanın temel ihtiyaçları; ego ise id'in isteklerini yönlendiren benliğimizdir. Süper ego ise değerler ve olmak istenilen ego'dur. Şair id'inin dürtüsüyle egosunu harekete geçirir. Süper egosuyla da toplumda belli bir yeri ışgal eder.

Şiirin bir başka yönü de genel de insani duyguyu terbiye etmesi ve geliştirmesidir. Konu aşk ve doğa kahramanlık, yergi, didaktik, tarihi olabilir. Bu ve benzeri konular, insanoğlunun yeryüzüne gelişinden beri varolagelmiştir. Ancak klasik olan bu konuları, her şair farklı bir yönden ele almıştır. Bu durum şiir sanatının orjinalitesinin göstergesidir. Örneğin aşk konusuna ek olan şairlerin bir kısmı; acı ve ıstırap veren yönünü ek almıştır. Bir kısmı ise neşe ve mutluluk veren tarafını ek almıştır.Ancak yüzbinlerce aşk şiiri yorumlanmasına karşın yine de klasik olan aşk konusu herçağda her defasında bir başka şairin dilinde farklı ifade edilmiştir.

Psikiatristlerin karşısına gelen hastaların çoğunun üç ana temada toparlayabileceğimiz şikayetleri; kısaca şunlardır; Aşk, korku, uykusuzluk. Bu şikayetler psikiatri biliminin ortaya çıkışından beri varolagelmiştir. Ancak genç ve pozitiv olan bu bilim dalının süreç içinde yukarıda andığımız esas şikayetlerinin ortaya çıkışı da farklıdır.Örneğin eskiden koyunu, keçisi, ineği bol bir ağanın kızına aşık olan hasta genç, yerini otomobili, dükkanı v.b. olan genç bir hastaya bırakmıştır.

Bundan şunu rahatlıkla söyleyebilmeniz. İnsanoğlunun doğası değişmiyor. Her çağda, her zamanda bu doğanın tatmini, faaliyet alanları değişiyor.

Şiirle akıl hastalığının bir başka yönüde akıl hastasında bulunan mantıkla, şairinkiyle benzerlik göstermesidir. Şair somuttan hareketle soyutu yansıtırken, akı hastası soyut düşünceyi kavrayamadığından kızar.

Bunun yanında şair kendinri şizofrenin yaptığı gibi ulu ve yüce kişilerin yerine koyar.

Kısaca şunu diyebiliriz. Şair sevgiye saygı gören bir şizofrendir.

ASLAN

3.Yokluk Kavramının İzahı Üzerine

3.1.- Özne, nesneyi algılayan ve algıladığının bilincinde olan varlıktır. Özne olma durumu, özne olma durumunun bilincinde olan varlığın kendisinin de aynı nitelikteki varlıklar tarafından kuşatılmış olmasının bilinci sonucu doğmuştur. İnsanın özne olma koşulu kendi değil, ama kendini tanımlamasının bir sonucudur.

Bağımlı durumundaki insanın, insanlığın ilk nitelik aşamasında (ilkel komünal

toplumda) özne olmasının bilinci hep silik kalmıştır. İnsanlığın ilk aşamasında özne bir bütündü. Bu bütünlüğün sonucunda ne ölüm korkusu ne yalnızlık duygusu, ne de bireyci kaygı vardı. Burada toplum açısından varlık, birbirleriyle maximal bağımlı bir bütünlüktü. Parçalanmamış varlık anlamındaki bütünlük hiçbir zaman bağımlı bireylerde yokluk duygusunun oluşmasına olanak tanımaz. Çünkü birey varlığını başkasının varlığında bulduğundan, kendi bireysel varlığını

araştıracak bir ruha, ama yalnızlık duygusuyla örtülü bir ruha sahip değildi.

Doğaldır ki tarihi bir süreç içinde (bu uzun tarihi sürece burada değinmiyoruz) insan özgürleştikçe bağımlı olma durumu zayıflamıştır. Başka bir deyişle "ben" olma durumu ön plana çıkmıştır. Böyle bir sürecin kesintisiz bir toplumsal evrimin sonucunda oluşturduğu söylesek te bunun sonuçları bireysel alanda hissedilmiştir. Çünkü bir başkası durumunun sonucunda bağımlı olma durumundaki birey; bağımlılığa yönelen enerjisini kendi "ben"ine yönelmiştir. Şüphesiz ki bu ben'e dönen enerji onda geniş özgürlükler alanı yaratmıştır. Denilebilir ki bireysel istencin önünde bir engel olan bağımlı olma durumu maximal ortadan kalktıktan sonra kendine yönelen enerji ben'de bir özgürlük alanları oluşturacaktır. Fakat bu özgürlüğün bedeli, çok ağır olan bir yalnızlık duygusudur. Yalnızlık kısaca toplumsal olarak varlığın bütünlüğüne harcanan enerjinin parçalara ayrılmasının bir sonucunu ifade eder. İşte burada toplumsal karakterdeki öncekivarlık maximal dağıldığından, dağılmanın sonucunda oluşan etki, yalnız olan bireyde bir yokluk duygusunu oluşturmuştur. Çünkü daha önceleri maximal bağımlı durumundaki insan başka bir seçeneği olmadığından dolayı kendini varlıkla özdeşleştirmişti. Artık önceleri toplumda aidiyet(bağımlılık) duygusunu oluşturan maximal bağımlı/zorunlu enerji yerini maximal bağımsız/özgür enerjiye bırakmıştır.

3.2- Geldiğimiz bu noktada şimdi de bilinçteki zamanın varlığı bağlamında şöyle bir düşünce ortaya atabiliriz; insan bilincinde varlık, zamansal açıdan sonsuz bir zincirleniş halidir. Sonsuz zincirdeki her halka aynı zamanda varlık ve yokluk olma durumunu hak eder. Böyle bir halk edişin kaynağı şimdıkı zamandaki nesne algısının aynı zaman içinde hapsolmasıdır. Bilince yönelik şimdıki nesne algısı geçmiş ve gelecek nesne algılarından bağımsız bir realite oluşturur. Aslında nesnel açıdan geçmiş-şimdi-gelecek bağlamında birbirlerine bağımlı olan nesne dünyası bir bütün olarak bilinçte görülmez. (Bilinçteki bütünlük salt zamansal bir bütünlüktür). Çünkü bilinç nesnelerle ilişkili olduğu zamanlar da, nesnelerle ilişkilerinde kendi mevcudiyetini korumak için şimdiki zamanı yaşamak zorundadır. Diyebiliriz ki bilinç faaliyetteyken geçmiş ve gelecek zamanı yaşayamaz. Bu yaşayamama olgusu ise nesenelerin, dolayısıyla geçmiş ve gelecek varlığın bilinç tarafından bir dışlanma halidir. Bilinçte zaman açısından dışlanan varlıksa, ancak aynı şey tarafından kabullenilen "şimdiki" varlığa göre bir karşı-varlık (yani yokluk) halini alır. Çünkü bilinç kendi varlığını geliştirmesi için yapay çelişkiler yaratmak zorundadır. Zorunda olmasının nedeniyse, çelişkinin olmadığı yerde varlığın olmamasıdır. Bu durumda bir karşı-varlık olan ve geçmişte geleceği temil eden yokluk'la şimdiyi temsil eden varlık bilinç yüzeyinde çelişirler.

Burada varlık, çelişki içinde bulunduğundan gelişme açısından şimdiki zaman da geçmişten ve gelecekten daha olumlu bir durumda bulunur. Diyebiliriz ki şimdiki zaman gelişmeye açık bir zamandır. Böyle bir zamanda karşı-varlık olan yokluk bilinç yüzeyine çıkmış olsa da onun katalizatör olma durumundan başka bir fonksiyonu yoktur.

Yokluk bilinçtarafından zoraki ve yapay bir şekilde oluşturulduğu için varlık dünyasında onun bir fenomenolojisi olamaz. Eğer yokluk'un fenomelojisi olsaydı bizlerin nesnel olarak geçmişi ve geleceği yaşama olanağımız olurdu, aynen şimdiki zamanın fenomenolojisini yaşadığımız gibi.

Not: Bu notların kedilerime verdiğim felsefe derslerinden alındığını yineliyorum.

HÜSEYİN KURNAZ

Beypazarından
İnsan Manzaraları-2

Mistik Takipte

Şu anda Beypazarının meşhur Hanlarönü'ndeyim. Beypazarı'nın yerel delisi (local lunatic) Recep, Merkez Camii'nin yanındaki yokuştan gözüktü. Yine küfredip birşeylere bağırıyor.

İsterseniz Recep buraya (bulunduğum yere) gelene kadar, onun hakkındaki rivayetleri aktarayım.

Efendim, bu Recep-(nam-ı diğer Deli Recep) Meçenlerin Enver adında bir ağa tarafından haksızlığa uğradığından (sözüm ona) kafayı yemiş (Tanrım! Ne kadar akademik bir harf!) Bu meşhur rivayet genel-geçerlidir.

İşte hergün böyle bağırıp küfrederek yola çıkan Deli Recep gördüklerinin analarına, bacılarına ve bilimum birinci dereceden dişi akrabalarına söver. Yani aslında çok monoton bir hayattır Recep'inki.

Evet, Recep yanımdan geçerek milli Egemenlik Caddesi'ne doğru ilerliyor.(Nedense cadde isimleri de her şehirde, ilçede aynıdır.Atatürk caddesi, Milli Egemenlik, 19 Mayıs... bu yalnızca adres bulmayı kolaylaştırıyor.)

Şimdi Recep'i takibe başlıyorum.

Recep, şu anda Tütüncüoğlu Market'e girdi. Sahibine birşeyler söylüyor. Hayır hayır! küfretmiyor. şimdi dışarı çıktı. Hiç istifini bozmadan yanından geçtiği yol üstü bakkalının önündeki plastik kola

kasalarından birini aldı. Vayhain vay! O kasaların tanesi 500.000 TL'dir. Ben de diyorum, bu adamın işi gücü yokken nasıl böyle bir göbek sahibi oldu? Adamın göbeği öyle büyük ki, nüfus müdürlüğüne gitse göbeğini nüfusuna geçirebilir. Onu tanımayan yeni tayin olmuş bir polis yolda durdursa kendisininkiyle beraber göbeğinin kimliğini de istemeli diye düşündüm bir an.

Neyse, Uyanık ve Deli Recep dükkanda müşteri varken sahibine farkettirmeden kola kasasını aldı. Sanırım dükkan sahibi o kasayı üstüne oturmak için çıkarmış(tı) Kasanın yan-dikey durumu bunu gösteriyor.

Recep yavaş ve emin adımlarla "Halı sarayı"nın önündeki sabile doğru ilerliyor. Uyanık Deli kasayı bacaklarının arasına aldı ki o su içerken birisi alıp gitmesin. Tam üç bardak su içtikten sonra kasayı (göbeğinden nasıl görebildiyse) bacaklarının arasından aldı ve caddede ilerlemeleriyle devam ediyor.

Bu arada 'Halı Sarayı' dediğime bakmayın. Onlar öyle diyorlar ama buradan aldığımız halının mı tiflerinin bazıları eksikti. Bu benim gibi dikkatli kişiler için fevkalade rahatsız edici. Nasıl olsa orayı geçtik. Onun iki yanında da bir dükkan var. Onun adı da (hani rakipler ya)'Saray Halıları'.

Biz en iyisi Recep'e dönelim. Recep, bir elinde plastik kola kasası, bir elinde de geçerken bakkaldan aldığı (aşırdığı) çikolata caddeden yukarı doğru yürüyor. Şimdilik sakin görünüyor. Ama bu fırtınadan önceki sessizlik olabilir.

Beypazarı serserilerinin en büyük zevkidir. Bizim Recep'in yanına gidip "Meçenlerin Enveri sana selamı var." derler. Sonuçta küfürü yerler ama bu onlar için önemli değildir. Birincil düşünceleri Recep'i deli etmektedir". Meçenlerin Enver öleli yıllar olmasına rağmen Recep bunu ciddiye alır. Çok şükür şimdiye kadar öyle bir harekette bulunulmadı. Recep şimdilik sakin ve kendinden emin görünüyor.

Eski çalıştığım yer olan Foto Ürün'ün önüne geldik. Recep, elindeki kasayı yere koyup üstüne oturdu.(Kola kasasını oturmak için almış da olabilir. Adamın günahını aldık durup dururken) Ben de Recep'in hareketlerini daha rahat inceleyebilmek için dükkana girdim.

Onu rahatça izleyebileceğim bir yere mevzilendim. Recep, çikolatasını yemeye başlamış bile. Buruşuk ve tombul suratı çiğneme eylemini gerçekleştirirken şekilden şekile giriyor. Kilosundan zor iliklediği gömleğinin birkaç düğmesi eksik. Bu sıcakta ceket giymesi de ilginç. Sanırım Recep'in "iç hizmet talimatnamesi"nde mevsime göre kıyafet değişikliği maddesi yok. Zor bir hayat tabi Recep'inki. Ceketini çıkarsa bile asacağı bir askısı, askısını koyabileceği bir gardrobu, gardrobunun yeraldığı bir odası, odasının bulunduğu bir evi olduğunu sanmıyorum. Ona böyle deli gözüyle bakıldığı sürece de olmayacak gibi görünüyor. Bir deliye kim ev verirki?

Çikolatayı bitirdi. Bakalım kalkacak mı? Evet, kalktı. Zar zor eğilip kasayı aldı. O biraz ilerleyince ben de arkasından dokuz metre onbeş santimetre baraj pozisyonunda onu takibe devam ediyorum.

Recep şimdi de yerdeki kağıt parçalarını toplamaya başladı. Çevreci bir adam. Keşke herkes onun gibi olabilse.

Çocuklar geliyor karşıdan. Kesin birşey yapacaklar. İşte, biri nanik yapıp kaçtı. Recep aldırmıyor. Biraz derinlemesine düşününce Recep'in durumunun vahimliği gittikçe artıyor. Düşünsenize bayramlarda elini öpecek, bayramını kutlayacak kimsesi yok. Belki de çocuklara olan bu hoşgörüsü bir torun özleminin belirtisi, kimbilir?

Yemek pişirebildiğini sanmıyorum. Mecburen esnaftan aldığı temel gıda maddeleriyle karnını doyuruyor. Arada bir lokantacılar (havaları yerinde olursa) onu yemek yemesi için çağırırlar yoldan geçerken.

Recep'in uğramadığı yerler çok belirlidir butikler, beyaz eşya dükkanları, kırtasiyeler, fotoğrafçılar, camcılar, yerel radyolar, benzin istasyonları, çilingirler, karöserler.(Bizim burda ne kadar"karasör" dense de) camiler, birahaneler ve meyhaneler (asla içki ve sigara içmez) , devlet daireleri....

Yani ihtiyacı olmayan hiçbir yere uğramaz. Usturuplu, ilkeleri olan bir delidir kendisi. Yapmadığını yapmaz. Arada bir bile yapmaz. Buradan karakterinin sağlam olduğunu çıkarabilir miyiz? Belki.

Recep caddenin aşağısına doğru döndü. Lanet olsun. Parka ilerliyor. Lanet olsun diyorum; çünkü şimdi parka bir otururşa akşama kadar kalkmaz bu adam.

Buyrun bakalım, gitti banka oturdu. Takibin tadı tuzu kaçtı işte. Neyse artık bir dahaki sefere. Kusura bakmayın. Elimde olan bir şey değil. Herif gitti oturdu. Tüh! Takipçi. Mustafa AKYOL(LOCAL HERO MISTIK .BEY)

MUSTAFA AKYOL

Yakamda gülün pek de bir büyük düşer
Yaprağın titrese bir çocuk ağaçtan düşer
Hiç mi düşünmezsin Müzzeyyen abla
Kaşın kömür gözün safircedir
Kokun ki her şeyde gizlicedir
Erkek egemen toplumda geceleyin kızlarda koşabilir
İstersen bir düşün bir Müzzeyyen abla
Mahallemizdir evleri, kapıları, alllahı vardır
Geçecektir cinayet-i aşktan en sonu gazetalara
Gizli adamlar ki kurşun döktürür muska yazdırır
İmam Ertan dahi en sonunda... ah be Müzzeyyen abla
Ağzın yalım dişlerin incicedir
Sesin ki doğduğumda ezan dinlemişimdir
Aztekler saban tarımına neden geçememiştir
İstersen bir düşün bir müzzeyyen abla

Eh be Müzeyyen Abla

Kocakarılar varsın der desin hiç varır mıyım
Sulhi oldu verem, Cemal kendin astı, Ahmede çarptı araba
Adın Tevratta geçiyor diyedir korkarım
Var artık birisine var emi Müzzeyyen abla
Saçın şemsi gerdanın kamercedir
Yüzün ki gayyadan derincedir
19. yüzyıl da endüstriel insan ve cinayet romanları değil midir
İstersen bir düşün bir Müzzeyyen abla
Biz böyle dedik de ne fena söyledik
Uzaklara çok uzaklara İstanbula Beşiktaşa
Varmışsın iradenle bir sümüklü romancıya
Yakıştıramazken biz seni Fatihin fedaisi Kara Murata
Kirpiğin mızrak gülüşün bahçelicadır
Ellerin ki değdiği yerler bir daha yıkanmamıştır
Modern insan elbette duygu geliştirici bir makinadır
İstersen bir düşün bir müzzeyyen abla

H.S.